IZHAJA VSAKO SOBOTO ZJUTRAJ, POSAMEZNA STEVILKA LIR 15, DIN 5, ZAOSTALE STEVILKE DVOJNO. CELOLETNA NAROČNINA LIR 700, POLLETNA LIR 360, TRIMESECNA LIR 190. UREDNIŠTVO IN UPRAVA: TRST, UL. MONTECCHI 6-II — TELEF. 95-919 — DOPISI SE DOSTAVLJAJO UREDNIŠTVU. NEFRANKIRANA PISMA SE NE SPREJEMAJO, ROKOPISI SE NE VRACAJO. - OGLASI: V SIROKOSTI ENEGA STOLPCA ZA VSAK MIL. L. 30. OGLASI SE PLACAJO VNAPREJ. POSTNINA PLACANA V GOTOVINI, SPED. ABB. POST.

DELO

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA SVOBODNEGA TRŽAŠKEGA OZEMLJA

Dolžnost vsakega človeka, ki mu je pri srcu življenje svojih dragih je, da podpiše resolucijo za prepoved atomske bombe.

Obnovljena izdaja leto II. štev 75. TRST, SOBOTA 27. MAJA 1950. Cena 15 lir

MIR ALI RAZDEJANJE

Se do včeraj se je marsikdo dobrodušno nasmehnil, če si mu rekel, da je v nevarnosti mir v svetu. Mislil je pač, da je hladna vojna le sredstvo imperialističnih sil za utrditev njihove politične veljave med ostalimi državami, da je to samo nova oblika dolarske diplomacije brez kakršne koli nevarnosti za napredek in miren razvoj človeštva.

Zaostritev hladne vojne v zadnjem času pa je morala prepričati tudi največjega optimista, da politika ameriških trustov vodi svet v pospešenem tempu v prepad tretje, totalne atomske vojne. Danes je tudi že vsakomur jasno, da bodo ameriški vojni hujskači sprožili ta, za svet usodni spopad v trenutku, ko bodo po njihovi sodbi sile vojne vsaj toliko nočne kot sile miru. Zato gre njihovo današnje strmljenje predvsem za tem, da si pridobe zavezникov ter obenem z vso naglico pripravljajo ogromne količine najmodernejšega orožja.

Važen mejnik v vojnih pripravah je bila zadnja konferenca atlantskih držav v Londonu, na kateri so predstavniki dvanajstih zahodnih držav prevzeli težke obveznosti za psihološko in tvarno pripravo na vojno. ZDA so se obvezale, da pripravijo velikansko število letal vseh vrst, zlasti težkih bombnikov za dolge polete, z odgovarjajočim osebjem. Poleg tega pa so prevzele nase izdelavo ogromnih količin ostalega orožja, zlasti atomske in vodikove superbombe, ki sta njihov monopol v zahodnem svetu. Velika Britanija se je obvezala, da zgradi predvsem veliko vojno brodovje, zlasti mnoo podmornic in ladij za izkrcavanje čet, kakor tudi astronomsko število modernih lovskih letal, od katerih dobršen del na reakcijski pogon. Najtežjo nalogo so morale prevzeti države kontinentalne Evrope, da organizirajo suhozemsko vojsko ter tako pripravijo ameriškim imperialistom čim večjo količino topovske hrane. Za izdelavo čim večje množine orožja pa so ustvarili oboroževalni veletrust, ki bo združil francoske železne rudnike in nemške premogovnike v doslej največje industrijsko podjetje sveta.

Vzporedno s to oboroževalno akcijo vodijo vojni hujskači še drugo, za mir nič manj nevarne akcije. Takozvana borba proti komunizmu, ki pa se je že do kraja razgalila kot borba vojnih hujskačev proti mirnim miru, naj pod geslom «komunistične nevarnosti» privabi netilcem vojne novih zaveznikov ter tako izolira Sovjetsko zvezo, da bi jo končno mogli napasti s čim večjimi izgledi za zmago. Preganjanja demokratov, ki si upajo okrito braniti mir in nasprotovati vojnohujškaški politiki, so na dnevnem redu v Združenih državah, kot v Anglije, Franciji, a še mnogo bolj severa v državah, ki imajo fašistične vlade kot je to v Jugoslaviji, Spaniji, Grčiji in dr. Poleg zadnjih treh Turčije, Egipta in nekaterih drugih polfašističnih vlad Južne Amerike so v zadnjem času prepovedale delovanje komunističnim partijam tudi Avstralija in še nekatere druge vlade. V teh deželah pa niso preganjani le komunisti, temveč vsak iskren demokrat, pa bodisi da se bori za svoj kruh, politične pravice ali za mir. In prav borbe za mir tirejejo v teh državah za največji zločin. V ZDA proglašajo za komuniste vse znanstvenike in druge osebnosti, ki so se izjavili proti atomski bombi ali proti vojnim hujskačem. Pod pretvezo, da niso zanesljivi, odstavljajo z važnih mest te ljudi, ki se ne strinjajo z oboroževalno in vojnohujškaško politiko svojih vlad, ne samo v ZDA, temveč tudi v Angliji, Franciji, Italiji in drugih atlantskih državah.

Istočasno pa vodijo najodgovornejši predstavniki teh držav histerično propagando ne le o potrebi oborožitve, temveč tudi o nujnosti uporabe atomskega orožja v bodoči vojni. Sam Truman je pred kratkim izjavil, da je atomska bomba «človekoljubno» orožje, ker skrajša trajanje vojne. Atomski bombi, ki sta padli na Hirošimo in Nagasaki, sta po njegovih besedah rešili življenje tisočem ameriških in japonskih vojakov. Trumanova vlada preprečuje vsakršen poskus pomirjenja med kapitalističnimi in socialističnimi državami. Z veliko častjepolno kampanjo so hoteli prepreciti tajniku OZN Trigve Lieu njegovo posredovalno misijo med štirimi velesilami. Vsa prizadevanja Sovjetske zveze, da se preneha z oboroževanjem in sklepanjem vojnih paktov so naletela pri zahodnih vladah na gluha ušesa. Se bolj so pospešili vojne priprave s pošiljanjem orožja evropskim državam, četam Cangkajšeka in Bao Daja in drugim protiljudskim režimom ter fašistkih svetovalcev in specializiranih vojakov proti osvobodilnim gibanjem v kolonijah.

Poleg atlanskega pakta snujejo še nove vojne bloke. V pripravah sta sedaj blok azijskih držav na Tihem oceanu ter Sredozemski pakt, ki naj bi povezal Jugoslavijo, Grčijo, Italijo, Turčijo, Spanijo in morda še druge. Titova nenadna naklonjenost do grške vlade, njegovi izzivalni govori proti SZ in ljudskim demokracijam, kakor tudi pogajanja z Italijo za naše Ozemlje najzgovornejša dokaza, o nameri, ustvariti med državami Sredozemlja čim bolj prijateljske odnose ter jih končno z vojnim paktom povezati za napad proti SZ in ljudskim demokracijam.

Proti tej tako očitni vojni zaroti se morajo združiti vsi ljudje dobre volje, ne glede na politično in versko prepričanje, vsi oni, ki se zavedajo, da bi bila nova vojna z atomskim orožjem največja katastrofa za vse narode sveta in ki bi pomenila posebno za Evropo ne le popolno razdejanje vseh tehničnih, kulturnih in drugih dobrin, temveč praktično unicenje vsakršnega življenja. Od vse Evrope bo prvo na vrsti naše Ozemlje, na katerem menda ne bi ostalo živo niti eno bitje.

Zato je naša osnovna dolžnost ne kot demokratov, temveč enostavno kot ljudi, ki hočejo rešiti sebi in družini življenje, da zastavimo vse svoje sile, da preprečimo vojno. Ni dovolj, da podpišemo stockholmsko resolucijo o prepovedi atomske bombe ter da se udeležimo jutršnjega tabora miru v Sv. Križu. Naša dolžnost je, da pridobimo vse prebivalce STO za fronto miru, da bomo ne le danes, temveč odslej naprej vedno in dosledno vsi ljudje skupaj branili najvišjo človeško dobrino. Proti enotnosti vseh so tudi vojni hujskači brez moči.

WASHINGTON - BEOGRAD - RIM ENOTNI V ZAROTI PROTI STO IN PROTI MIRU

Dokler ne bo imenovan guverner ZSSR ne podpiše pogodbe z Avstrijo

Italijanska vlada sprejela diktat Achesona za razdelitev STO - Italijanski šovinisti v Trstu se navdušujejo za narodnostne meje - Smešne obtožbe imperialistov in njihovih hlapcev proti SZ

Londonska konferenca atlantskih držav je končno najverodostojneje potrdila naše dosedanje trditve, da je barantanje za Tržaško ozemlje manever anglo-ameriških imperialistov, da obdrže svoje čete v Trstu in da obenem dosežejo na račun prebivalcev STO spravo med svojima vernima služabnikoma Titom in De Gasperijem. Kajti brez sprave med njima padejo v vodo vsi načrti ZDA za sklenitev Sredozemskega vojnega pakta ter za skupni vojni pohod proti Sovjetski zvezi. Po vesteh, ki so prišle iz Londona, ter po Sforzovem poročilu na seji vlade izhaja popolnoma jasno, da je ameriški zunanji minister Acheson prisilil Sforzo, naj se njeova vlada pogodi s Titom glede razdelitve Tržaškega ozemlja. Ker pa je le pregrenko priznati Sforzi, da je moral kapitulirati ter se odpovedati obljubam treh velesil od 20. marca 1948., se je zatekel k «etnični rešitvi» to je k razdelitvi Ozemlja po narodnostnih mejah.

Razdelitev Tržaškega ozemlja po narodnostnem načelu je postala kar naenkrat za italijanske šovinistične kroge, zlasti še za demokristjane, razodetje in političen program, kot nadomestek za dosedanje sanje vrnitve vsega Ozemlja Italiji. Tako je «Giornale di Trieste» objavil nad vse značilen članek Diega de Castro, v katerem izjzvlja, da so neposredna pogajanja s Titom edina pot k hitri rešitvi tržaškega vprašanja. Zavrača plebiscit, češ da je to predolga pot (in preveč tvegana, da brezupna - op. p.). Imenovanje guvernerja pa je po njegovem mnenju samo sredstvo Sovjetske zveze za poglabljanje spora med Jugoslavijo in Italijo. Ko tako ovrže vse druge možnosti, roti zaveznike, naj pritisnejo na Tita, da bi bil popustiljiv v svojih zahtevah v teh pogajanjih. Poleg gospodarskih ugodnosti v tržaškem pristanišču ter «kulturnih koncesij» teržaškim Slovencem ponuja De Castro Titu tudi slovenske vasi ter ga sprašuje, če je s tem zadovoljen. «Preko teh skrajnih meja pa ni mogoče iti, zaključuje imenovani svoj uvodnik. Ta člankar je s tem le samo bolj jasno povedal mišljenje demokristjanov in italijanske vlade.

Titofašistična vlada pa se je, zadovoljna z dosedanjim potekom barantanja, zavila v molk ter čaka, kdaj ji bo De Gasperi ponudil toliko kot zahteva. Toda v tem samozadovoljstvu jo je v živo zadela sovjetska nota, ki zahteva imenovanje guvernerja. Se bolj pa so se razkačili, ko je delegat ZSSR Zarubin na sestanku štirih namestnikov za sestavo mirovne pogodbe z Avstrijo izjavil v imenu sovjetske vlade, da se pogajanja za avtrijsko pogodbo ne morejo nadaljevati, dokler zahodne tri velesile ne odgovore na omenjeno sovjetsko noto. S tem je uradno postavil pogoj, ki je bil — kot smo poročali — postavljen že v članku moskovske «Pravde», da namreč Sovjetska zveza ne bo vse dotlej podpisala pogodbe z Avstrijo, dokler ne bodo izpolnjeni pogoji mirovne pogodbe z Italijo, to je imenovan guverner in ostvarjeno Svobodno tržaško ozemlje.

Anglo-ameriški imperialisti in z njimi seveda njihova vdana hlapca Tito in De Gasperi so v en glas zatulili, češ da Trst nima nobene zveze z Avstrijo ter da SZ mešetari (primite tatu!) s Trstom na škodo tržaškega prebivalstva. Najbesneje rohne titofašisti, ki bi prišli z barantanjem ne le do dela STO, temveč bi od Trumana prejeli še lepo nagrado v zvenečih dolarjih za dobro opravljeno naročeno delo. Sovjetsko zvezo obtožuje ta lepa družčina imperialističnih gospodarjev in hlapcev, češ da ne mara umakniti svojih čet iz Madžarske in Romunije, ki bi jih morala po podpisu pogodbe z Avstriijo.

Sovjetska zveza je doslej izpolnila vse prevzete obveze in je pošteno držala besedo. Toda prav v Tržaškem vprašanju je bila prevarana od onih, ki ji danes to očitajo. Ne Anglo-amerikanci, ne Jugoslovani, ne Italijani niso spoštovali podpisane pogodbe. Se danes, tri leta po podpisu, so okupacijske čete na STO in danes si ga hočejo celo razdeliti, ne da bi vprašali ostale podpisnike pogodbe. Anglo-američani utemeljujejo okupacijo cone A s potrebo dobav svojim četam v Avstriji. Toliko bolj je torej dnes Sovjetska zveza upravičena, biti nezaupljiva do lepih obljub ali celo do slovesnih podpisov teh verolomnih pogodbenikov. Z vso pravico torej terja danes izpolnitev obveznosti in stvarne dokaze miroljubnosti zahodnih velesil. S tem bo najbolje čuvala svojo varnost pred zahrbtnimi napadi imperialistov in njihovih pomagačev; s tem pa ščiti tudi interese tržaškega prebivalstva ter bo odvrnila veliko nevarnost za mir, ki jo predstavlja barantanje in prisotnost tujih čet na našem Ozemlju.

500.000 mladincev na zborovanju v Berlinu

BERLIN — V sovjetskem predelu Berlina se demokratična nemska mladine pripravlja na veliko zborovanje miru, ki bo jutri. Zborovanja se bo udeležilo nad 500.000 mladincev od 14 do 24 let, med temi 20.000 pionirjev. Na ameriškem zasedbenem področju pa so pričeli izvajati odkrite provokacije in širiti alarmantne vesti, češ, da bodo izvršili mladinci «državni udar». To spada seveda v kampanjo poostritve mrzle vojne, ki jo izvajajo anglo-ameriški imperialisti.

NA POBUDO SHPZ IN CCP

11. junija dan kulture

Slovensko hrvatska prosvetna zveza in CCP priredita ob koncu sezone svojega kulturnega delovanja, 11. junija v bližnji tržaški okolici (kraj bomo pravočasno javili) dan kulture, kjer bodo prosvetna društva pokazala sad svojega celoletnega delovanja. Nastopili bodo slovenski in italijanski pevski zbori, godbe, orkestri, folklorni plesi, revija narodnih noš. Poleg tega bodo stojnice z razstavo slovenske in italijanske knjige, kjer bodo knjige tudi v prodalj. ter razstava slik o kulturnem delovanju prosvetnih društev na STO, tako da bo ljudstvo tudi po slikah lahko presodilo aktivnost prosvetnih društev.

To bo krasna manifestacija kulture in slovensko - italijanskega bratstva v borbi za mir.

Po kulturnem programu bodo sledile razne šaljive točke in ljudsko rajanje

Za pijačo in hrano bo preskrbljeno v številnih stojnicah na veseličnem prostoru.

Vsa prosvetna društva vabimo, da se polnoštevilno udeleže te kulturne prireditve zlasti še s pevskimi zbori.

Svetovna fronta miru bo strla vse imperialistične vojne načrte

Milijoni ljudi v svetu podpisujejo poziv za prepoved atomske bombe - V par dneh so nabrali na Dunaju 50.000 podpisov - Uspešna akcija na Japonskem - Potovanja Trygve Lia

Mogočni svetovni pokret partizanov miru, ki se iz dneva v dan naglo širi in zajema pristaše miru iz vseh slojev človeštva, predstavlja nedvomno tisto nepremagljivo silo, ki bo preprečila in strla že v kali vse načrte vojnohujškaških krogov. Vsi narodi sveta se v polni meri zavedajo, da bi pomenila tretja svetovna vojna grozno uničenje človeštva, popolno propast narodnih gospodarstev in trajno podjarmljenje ameriškemu kapitalu. Ze same priprave in poostritev hladne vojne, o katerih so razpravljali na londonski konferenci so dokaj značilne. Tudi Truman je jasno povedal, da bi se, v primeru sprožitve nove vojne, niti najmanj ne pomišljal za uporabo smrtnonosne atomske bombe. Toda milijoni in milijoni ljudi v svetu so, s podpisom resolucije za prepoved atomske bombe, javno obsodili to pogubonosno vojno hujskaško politiko ameriških imperialistov in njihovih evropskih hlapcev. Resolucija partizanov miru, ki je bila izglasovana v Stockholmu predstavlja za svetovne miroljubne sile uspešno orožje v borbi za ohranitev miru. Podpisna akcija zavzema po vsem svetu vedno širše oblike. Zgodovinskemu pozivu za prepoved atomske bombe dajejo svoj pristanek ne samo ljudje iz vrst delovnega ljudstva, marveč najširši krogi, kot intelektualci, svetovno znani znanstveniki, pisatelji, umetniki.

V **Parizu** so podpisali resolucijo za prepoved atomske bombe vsi najvišji sodniki kasacijskega sodišča, ki so se jim pridružili tudi številni pariški odvetniki. V par dneh je podpisalo na **Dunaju** resolucijo 50.000 meščanov. V **Guatemali** pa je odbor partizanov miru predložil to resolucijo parlamentu. Najtežjo borbo pa vodijo francoski pristaniški delavci, ki so prav te dni v **Dunkerqu** odločno odbili vsako sodelavanje za raztovarjanje ameriškega orožja. Tudi angleški znanstveniki, so na kongresu, ki je bil 20. t. m. v **Londonu**, zahtevali posredovanje angleške vlade za uničenje vseh zalog atomske bombe. Na Japonskem so v mestu **Osaka** nabrali 240.433 podpisov.

Svoj pristanek je dal tudi znani ameriški naravoslovec Philip Morrison, predavatelj na univerzi v Cornellu. Resolucija pa je imela v ZDA širok odziv tudi pri drugim znanstvenikih in intelektualcih. Naj navedemo le nekatere: prof. George A. Coe iz Kalifornije, prof. Harry J. Ward iz New Yerseja, pisatelj Lion Feuchtwanger iz Kalifornije, prof. Dirk Struik iz univerze v Cambridgeju, duhovnik V. N. Founsem, duhovnik Melvin C. Hunt. Na konferenci metodistične cerkve v **New Yorku** je 400 prisotnih delegatov odobrilo navedno resolucijo.

Te dni je na zasedanju italijanskega pralamenta pozval poslanec tov. Pastore vlado naj se izjavi o stališču, ki ga bo zavzela na poziv Mednarodnega rdečega križa za prepoved atomske bombe.

Na svojem povratku iz Moskve je imel generalni tajnik Organizacije združenih narodov Trygve Lie razgovore z vladnimi predstavniki Francije in Velike Britanije. Ob odhodu v ZDA, kjer se bo končno sestal s Trumanom, je podal nekaj pomembnih izjav, ki so imele v javnosti širok odmev. Izrazil je mnenje, da obstojajo možnosti za pogajanja med štirimi velesilami. To bi vsekakor privedlo do ublažitve mednarodne napetosti in zaključka mrzle vojne.

Prizadevanja Trygve Lija za uravnovešenje odnosov med Vzhodom in Zapadom, pa so naletela pri imperialističnih krogih na celo vrsto spletk in posmehov. Ameriški imperialisti in njihovi klerofašistični in titovski hlapci hočejo na vse načine omalovaževati njegova prizadevanja in že v naprej prerokujejo neuspeh njegove misije. Vojnohujškači nočejo, da bi prišlo do pomirjenja, ker vidijo pač edino v novi vojni izhod za naraščajočo krizo ameriškega gospodarstva.

Strašna nesreča v Italiji

CHIOGGIA — V nedeljo se je pripetila v Cavarzere strašna nesreča, ki je globoko pretresla vso javnost. V popoldanskih urah je krenila iz vasi procesija. V sprevodu je bilo kakih 350 otrok, večinoma deklic v starosti od 5 do 13 let, Cim je dospel sprevod na neki leseni most, se je ogrodje pod preveliko težo zrušilo v vodo. Prestrašenim staršem in drugim vaščanom, ki so bili priča grozni nezgodi, je uspelo rešiti iz vode 45 otrok, dočim je 15 deklic utonilo. Med temi je bil tudi 11 mesečni otrok, ki ga je nosila sestrica v naročju.

Na lice mesta so takoj prihitele občinske oblasti in predstavniki demokratičnih organizacij. V sredo je bil pogreb, ki se ga je udeležila ogromna množica ljudstva iz vse pokrajine.

INTERVJU S TOVARIŠEM VIDALIJEM

Italijansko ljudstvo je solidarno z našo borbo

V zvezi s številnimi konferencami o tržaškem vprašanju, ki jih je imel tov. Vidali, generalni sekretar KP STO, v raznih mestih severne Italije, smo imeli ob njegovem povratku v Trst krajši razgovor, kjer smo mu zastavili nekaj vprašanj, ki bodo brez dvoma zanimala vse naše čitatelje:

Konference in zborovanja, ki si jih imel v Padovi, Firencah, Genovi, Milanu in drugih mestih, so brez dvoma velike važnosti, ker je o tem pisalo vse klerofašistično in titofašistično časopisje. Z istim besom in jezo so te napadali bodisi klerofašisti kakor tudi titofašisti. Zaradi tega nas bo zelo zanimalo, da nam poveš svoje mnenje.

V Italiji sem imel iste govore, ki jih imam v Trstu pred slovenskimi in italijanskimi množicami, kar je odraz politične linije naše Partije. Na zborovanja so prihitele velike množice delavcev ter ljudi iz malomeščanskih slojev. Vsi se za tržaško vprašanje zelo zanimajo ter odobravajo naše stališče, ker razumejo, da je borba za spoštovanje mirovne pogodbe obenem borba proti netilcem nove vojne. Italijanske množice pa so odločno proti vojni.

Ali je resnica, da so prišli na tvoja zborovanja tudi fašisti?

V Vidmu se je približala mala gručа fašistov, z očividnim namenom, da bi motila zborovanje. Tej peščici sem jasno povedal, da so bili svoječasno prave prostitutke nacistov, danes pa so prostitutke anglo-američanov. Ob tej priliki sem še posebno podčrtal slovansko - italijansko bratstvo in junaštvo jugoslovanskih narodov, ki so s svojo herojsko borbo pregnali nacifašiste ter bodo istotako osvobodili deželo izpod titofašističnega jarma.

Ali lahko podprejo italijanske množice našo borbo?

Brez dvoma. Podprle jo bodo s tem, da preprečijo De Gasperiju zaključitev barantanja ter da preprečijo sporazum s Titom za razkosanje ozemlja, kjer bi Tito, v zameno za Koper prejel Nabrezino, Dolino in Opčine. S tem nam bodo obenem pomagali, da odvrnemo grozečo nevarnost bombardiranja našega mesta kot vojne luke.

Ali ni morda agitacija za tržaško vprašanje v oviro borbam proti bedi in brezposelnosti?

Borba za mir je tesno povezana z borbo proti bedi in brezposelnosti. Vzroki bede in priprav za novo vojno so pač vedno eni in isti.

Ali postavlja KP tržaško vprašanje na isti način kot ga postavljajo italijanske šovinistične stranke?

Nikakor ne. Mi se v resnici borimo za vzpostavitev STO. Ta borba se razvija tudi med Slovenci in Hrvati cone B. Borbo vodimo pod zastavo slovansko-italijanskega bratstva. Za vse ostale pa predstavlja to le propadlo špekulacijo. S tem, da podpirajo razdelitev STO med Titom in De Gasperijem so se že popolnoma razkrinkali. Dokaz temu je, da v coni B tito-fašisti preganjajo predvsem naše tovariše, slovenske in italijanske delavce, dočim so sprejeli italijanske nacionaliste celo v važne službe, kot se je dogodilo v Izoli.

TITOVSKA MOBILIZACIJA ZA „PROSTOVOLJNO" ROBOTO

DELAVCEM, KI SO ZAPOSLENI V TRSTU grozijo s prisilnim izgonom iz cone B

Tržaški delodajalci pomagajo titovcem - Tudi pomorščaki mobilizirani za tromesečno tlako

Ker so titofašistični oblastniki cone B uvideli, da z zaporo biokov ne bodo želi zaželjenih uspehov, so se pričeli posluževati v zadnjem času odkritega in javnega izsiljevanja delavcev, ki so zaposleni v coni A.

Preteklo soboto so sklicali v Skofijah (predelu, ki se nahaja v coni B) sestanek delavcev, ki so zaposleni v Trstu. Prisotnih je bilo le kakih 20 oseb. Znani titovski špijon in plačani privrženec Furlanič Marij (baratina), ki je organiziral ta sestanek, je dejal da bodo morali vsi delavci, ki so zaposleni v Trstu zapustiti tamkajšnjo službo ter se zaposliti v coni B. Kdor se tega ne bo držal, bo moral zapustiti cono B ter se preseliti v cono A. Pripomnil je še, da imajo časa za premislek do ponedeljka, to je do dneva, ko bodo morali sporočiti svoj sklep «ljudskemu odboru».

To novo zločinsko nasilstvo titofašistov nad delovnim ljudstvom cone B je povzročilo med prebivalstvom splošen val ogorčenja. Titofašističnim zverinam ni dovolj, da so postoma ukinile ves promet s cono A, zaprli bloke in vsestransko ustrahovali mirno prebivalstvo. Sedaj hočejo izvajati nad delavci še zadnji in najbolj zločinski pritisk, da bi jih s tem prisili na takozvano «prostovoljno» delo in druge vrste nečloveškega izkoriščanja, ki je že v običaju v Jugoslaviji. Verjetno titofašistične mogotce cone B ne brigajo več niti desettisoči lir, ki so jih vsaki mesec plenili delavcem zaposlenim v coni A. Sedaj gre, da si pridobijo za svojo roboto nove delovne sile, ki naj bi garala za njihova nenasitna žrela. Istočasno pa je to dokaz šovinizma proti italijanskem prebivalstvu in sovražne ofenzive proti zavednim internacionalistom, ki jih skušajo na vse načine izseliti iz cone B.

Posebno značilno pa je tudi dejstvo, da grozijo tržaški delodajalci delavcem iz cone B z odpusti. To se dogaja vsporedno s titofašističnim pritiskom za vključitev teh delavcev v takozvane «delovne brigade».

Tržaški delodajalci gredo torej titofašistom precej na roko. To je vsekakor zelo značilna pomoč za gradnjo Tito - Trumanovega «socializma». Vrana vrani pač ne izkljuje oči!

Toda titofašisti se niso zadovoljili z izvajanjem pritiska na delavce, ki si služijo svoj borni kruh v Trstu. Za takoznava «prostovoljna» dela so prisilno mobilizirali celo pomorščake ki jih bodo poslali na tromesečno «prostovoljno» delo v tovarno opek ex Nardon.

V svoj zločinski politiki so našli titofašisti prav v propagandi demokristjanov dobrega zaveznika. V Kopru se je dokaj naglo razširila novica, da je znani demokrščanski radio «Venezia Giulia» sporočil vest o vlaganju prošenj Italijanov za izselitev, ter celo svetoval italijanskemu prebivalstvu naj se posluži te prilike. Titovska in demokrščanska propaganda širita raznovrstne vznemirljive vesti, s katerimi hočejo sejati med zbegano prebivalstvo pravcati preplah. Kot podlaga pa jim služi vsestransko blatenje in klevetanje Sovjetske zveze, ki jo hočejo prikazati kot edino povzročiteljico vsega gorja.

Vsa ta izsiljevanja, preganjanja in teror titofašistov v coni B pa so možna edino le ob popolnem pristanku in odobravanju anglo-ameriških imperialistov. Očividno je, da je londonska konferenca vojnohujškačev vlila Titu novega poguma za odkrito izvajanje priključitve cone B k Jugoslaviji. Temu je dodati še Trumanove izjave in razgovor med Achesonom in grofom Sforzo, kjer mu je ameriški minister jasno povedal da se mora italijanska vlada pripraviti na pogajanja z Beogradom za razdelitev Svobodnega tržaškega ozemlja.

Svetovna sindikalna zveza ima 78 milijonov članov

BUDIMPESTA — V ponedeljek je tov. Di Vittorio, predsednik Svetovne sindikalne zveze otvoril zasedanje Izvršnega odbora. Organizacijsko poročilo je podal generalni tajnik Louis Saillant. Iz poročila izhaja, da je štela Svetovna sindikalna zveza ob ustanovitvi, to je oktobra 1945, 64 milijonov članov. Danes pa šteje ta mednarodna delavska organicazija 78 milijonov delavcev.

Strahopetni rabelj

Bilo je v onih temnih dneh, ko so fašistične tolpe po vsej Sloveniji divjale nad prebivalstvom ter ga pobijale, zapirale in deportirale za vsak najmajši sum, a tudi iz samega sovraštva, do našega življa. Požigali so vasi. Nemci so streljali že prve talce, a Italijani so pričeli z množičnimi aretacijami. V tem času so bili skoro istočasno trije veliki zastrahovalni procesi proti trem skupinam patriotov, ki so se uprli fašistični tiraniji, da bi svojemu ljudstvu priborili svobodno in pravičnejše življenje. Trie ljudski heroji so bili kot voditelji teh skupin glavni obtoženci: partizanski komandant Ljubo Sercer v Ljubljani, Slavko Slander v Mariboru in Pinko Tomažič v Trstu.

Vsem poštenim Slovencem se je stiskalo srce v zavesti, da bodo padale nove žrtve in to najboljši borci. Posebno aktivisti, ki so živeli v nepretstani nevarnosti aretacije in krute sodbe, so se zavedali, kaj pomeni za osvobodilno gibanje izguba teh vzornih borcev. Vsakdo je občutil neizmerno spoštovanje in hvaležnost do teh, ki so jim ure štete.

Nekaj dni pred smrtno obsodbo Pinka Tomažiča in štirih drugih iz njegove skupine naleti tedanji član CK KPS in sedanji notranji minister Slovenije Boris Kraigher v Frančiškanski ulici v Ljubljani na drugega aktivista, ki je pravkar prinesel iz bližnje trafike najnovejše časopise iz Trsta, ki so nosili velikanske naslove čez vso prvo stran in izlivali šovinističen bes proti slovenskemu življu na Primorskem. Zahtevali so v imenu «rimske pravice» glave vseh, ki so si upali dvigniti roko proti dučeju in fašizmu. Posebno besno so se zaganjali še proti Tomažiču, ki je tako neustrašeno in s prezirom odgovarjal v teku zaslišavanja. Na pripombo spremljevalca, kako junaško in komunista vredno se obnaša tovariš Pinko, mu na njegovo nepopisno presenečenje odvrne Kraigher: «Izjave, ki jih je pred sodiščem dal Tomažič, ne bi mogel dati noben pravi komunist. Ce ga ne bodo streljali fašisti, bi ga zaradi teh izjav morali streljati mi». Na ugovor, da je Pinko, vendar eden najaktivnejših članov in voditeljev Komunistične partije na Primorskem, je Kraigher zaničljivo odvrnil: «Kakšna komunistična partija neki? To je «divja» partija, ki nima s komunizmom in njegovim pokretom prav nič skupnega»

Tako so torej gledali na najvzornejše naše borce in heroje že za časa odprte borbe proti fašizmu one propalice, ki so se pod krinko komunizma in monarho - osvobodilne borbe vtihotapile v njeno vodstvo, odkoder pa so odstranile — po gornjem Kraigherjevem receptu — vse resnične komuniste in demokrate. S temi gnusnimi sredstvi so se titofašisti prikopali na oblast v Jugoslaviji, kjer so v zadnjih dveh letih pobili ali zaprli nad 100.000 borcev, ki so bili napoti njihovi fašistični diktaturi.

Ze mnogokrat smo javno pozvali tega najbolj zakrknjenega fašističnega rablja, po čigar direktivi je bil Tomažič proglašen od titovskega prezidija za «narodnega heroja», da naj odgovori na te jasne in nedvomne obtožbe. kakor tudi, da pojasni kako spravlja te izjave v sklad s proglasitvijo Tomažiča za heroja.

Tega odgovora nismo dobili. To pomenja, da slovenski Rankovič ne more zanikati, niti opravičiti svojih sramotnih izjav. Njegov molk pa obenem tudi najzgovorneje priča o strahopetnosti titofašističnih kolovodij pred ljudstvom in njegovo pravično sodbo. Naj ne misli nihče od teh bojazljivcev, da bo z molkom mogel ljudstvu prikriti resnico. Pred vsemi poštenimi Slovenci stavljamo tega zakrknjenega in bojazljivega rablja demokratičnih borcev na sramotni oder v prezir vsem, ki ljubijo resnico in poštenje.

V Italiji so delavci zasedli številna industrijska podjetja

Zasedba tovarn «Florio», «Rumianca» in «Casaralta» Vlada hoče prikriti pred javnostjo poročilo Sforze

Ofenziva, ki jo je pričela izvajati klerofašistična vlada De Gasperija na gospodarskem polju, je naletela pri italijanskemu delovnemu ljudstvu na odločen upor. Delavci tovarn in podjetji, ki jim zaradi likvidacije FIM-a, podporne ustanove za kovinsko in strojno industrijo, grozi vedno večja brezposelnost, so takoj stopili v odločno borbo. Da obvarujejo tovarne pred grozečo zaporo so se poslužili skrajne oblike borbe, to je zasedbe tovarn.

Ze pretekli petek so delavci zasedli tovarno «Florio». V Bologni pa je ravnateljstvo delavnic «Casaralta» nenadoma odpustilo z dela 700 delavcev, ki so se temu ukrepu odločno zoperstavili ter zasedli podjetje, kjer se delo povsem mirno in disciplinirano nadaljuje. Sličen primer je beležiti v mestecu Spello, kjer so delavci istotako zasedli tovarno «Rumianca».

V ponedeljek se je sestal v Rimu tajništvo Splošne italijanske zveze dela (CGIL), da preuči težak položaj, posebno v pogledu delavstva tistih podjetji, ki so zaradi pogubonosne vladne politike neposredno prizadeta. Splošna italijanska zveza dela je postavila v tem pogledu točne zahteve in sicer: ustanovitev posebne komisije, ki naj preuči delovanje FIM-a. V komisiji morajo bit zastopane vse zainteresirane stranke. Nadalje zahteva takojšnjo preučitev položaja tistih podjetji, ki so pod kontrolo te podporne organizacije ter takojšnjo ukinitev sklepa o likvidaciji FIM-a. Imenovana bo posebna delavska komisija, ki bo intervenirala pri vladi za povovoljno rešitev tega perečega vprašanja, kjer je neposredno prizadetih preko 30.000 delavcev. CGIL je obenem predlagala začasno premirje na sindikalnem polju, kar bi nudilo večje možnosti za rešitev številnih sindikalnih vprašanj.

V torek se je sestal ministrski svet, kjer je podal zunanji minister Sforza svoje poročilo o londonski konferenci. Vlada hoče na vsak način prikriti pred javnostjo vsebino tega poročila, ker je docela jasno, da predstavljajo obveze, ki jih je sprejel Sforza v Londonu, novo podreditev vsega italijanskega gospodarstva Atlantskemu vojnemu paktu.

Japonski visokošolci za prepoved atomske bombe

TOKIO — Kongres nacionalne lige japonskih visokošolcev, ki šteje 270.000 članov je proglasil enodnevno stavko, kot izraz solidarnosti z resolucijo za prepoved atomske bombe. Na univerzah v Tokju bodo stavkali 30. maja, v ostalih mestih pa 3. junija.

Zasedanje UNESCO

FIRENZE — V ponedeljek je začelo zasedanje posebnega odbora OZN za znanost in kulturo (UNESCO). Prisotnih je prilično 500 delegatov iz 56 držav. Prisoten je bil tudi delegat propadle nacionalistične kitajske vlade. V znak protesta so predstavniki dežel ljudske demokracije zapustili takoj zasedanje.

Eksplozija v rudniku Gelsenkirchena

GELSENKIRCHEN — Preteklo soboto je prišlo v rudniku premoga Dahlbusch do strašne eksplozije, ki je povzročila 71 človeških žrtev.

Jutri, 28. t. m. od 14. ure dalje bo v Križu pri Trstu (v gozdiču)

MAJSKI TABOR MIRU

z naslednjim sporedom:

Ob 14.30 pionirska prireditev (šaljive tekme, lutkovna predstava, nastop pioniških zborov, itd.)

Ob 18. bo zborovanje, ki ga organizirata Tržaški odbor miru in ASIZZ, ki bo obenem proslavila Mednarodni dan otroka.

Govorili bodo:

Sillig Luciana
članica tržaške fed. it. socialistične stranke; poslanec

prof. Emilio Lussu in prof. Mario Montesi
voditelj ital. krščansko-socialnega pokreta ter

tov. Dušan Lovriha
župan občine Dolina.

Sodelujejo pevski zbori, godba in plesni orkester iz Križa.

PREVOZNA SREDSTVA: VLAKI (glavna postaja): ob 12.30, 13.30, 16.08; 16.35, 17.10, 17.25. — POVRATI IZ KRIŽA: ob 20.30, 21.20, 22.40. — AVTOBUSI (avtobusna postaja na trgu Libertà) bodo vozili s pojačano službo od: 13.15 do 15.30. Za povratek pa od 21.20 do 23. ure.

KAKO SE BORIJO PARTIZANI MIRU V SVETU

V času ko vojni hujskači vseh kapitalističnih dežel mrzlično pripravljajo pogoje za sprožitev nove vojne spoznavajo tudi ljudske množice strašno nevarnost, ki stoji grozeče pred njimi. Borba za mir in proti vojni je dobila vseljudski značaj. Pridružujejo se ji delavci in kmetje, inteligenca, malomeščani, trgovci, uradniki in drugi, ker vsi bi bili enako prizadeti od vojne, posebno od atomske ki ne bi izbirala žrtev samo med delavci ali malomeščani. Proti vojni nevarnosti nastopajo v vedno novih oblikah borbe (vključub sabotaži nazadnjaških političnih vodstev) množice, brez ozira na politično pripadnost. Iz silne svetovne fronte miru naj prinesemo le nekaj drobcev velike celote, ki bo ustavila roko vojnim požigalcem anglo - ameriškim imperialistom in njihovim hlapcem:

* * *

— Canterburyski dekan Hewlett Johnson je napisal: Milijon podpisov za resolucijo miru bo razdražilo vojne hujskače; 10 milijonov bo izzvalo zmedo v njihovih vrstah; 100 milijonov bo preprečilo njihove vojne načrte ter rešilo človeštvo...

* * *

— 14. aprila je bilo izkrcano ameriško orožje v Cherbourgu. Francosko ljudstvo organizira manifestacije in protestne stavke v mestih in vaseh, kamor dospe železniški prevoz s tem orožjem. Na vseh postajah naznanijo partizani miru z žvižgi siren prihod transporta ter se upirajo odhodu. **V sedmih urah je napredoval prevoz orožja samo 90 km!**

* * *

— Partizani miru v Chatresu so se vlegli na tračnice, da bi tako ustavili prevoz posebnih policijskih oddelkov v Saint-Nazaire, kjer je čakala ladja z ameriškim orožjem. Prihod vlaka se je zakasnil za več ur...

* * *

— 21. aprila zmečejo partizani miru preko perona na kolodvoru Vaugirard v Parizu ameriški vojni material, ki je bil namenjen Indokini...

* * *

— Do 24. aprila je podpisalo 80% delavcev Zapadne cone Nemčije poziv partizanov miru. Nabiranje podpisov se nadaljuje. 24. aprila je bilo nabranih v Mannheimu 15 tisoč podpisov, v Solingenu 12 tisoč, v občini Struttuetten pa je podpisalo 80% celotnega prebivalstva...

* * *

— Delavci pristanišča v Bremerhavenu so izrekli mnenje vseh pristaniških delavcev zapadne Nemčije. Na zborovanju 18. aprila so razpravljali o načinih borbe in ukrepih proti uvozu ameriškega orožja. Oni so **sprožili geslo: «Nemška pristanišča morajo služiti stvari miru»...**

* * *

— 7.000 žena države **Massachusettsa in New-Hampshireja (ZDA)** je podpisala resolucijo naslovljeno Organizaciji združenih narodov, v kateri zahtevajo prepoved atomske bombe...

* * *

— V New Yorku se je ustanovil Informacijski center partizanov miru, ki ga sestavljajo dr. William Du Bois, profesor Gene Weltfish, pisatelji Shirley Grahame, Howard Fast, Albert E. Kahn, novinar Johannes Steel, slikar Rockwell Kent.

* * *

— **V Tampere na Finskem** je nabrala Anna Halttunen, ki je stara 70 let, preko 1.000 podpisov za mir. Ona nadaljuje neumorno svoje plemenito delo...

* * *

— **V Chicagu** se je vršila konferenca za zaščito otrok. Delegatke so zahtevale takojšnjo prepoved vodikove in atomske bombe ter izjavile, **da je odvisna usoda naših otrok od tega ali bo ohranjen trajen mir.**

* * *

— Svet Trade-Unionov (angleških sindikatov), ki zastopa preko 600.000 članov, je obsodil Churchillov predlog za ponovno oborožitev zapadne Nemčije. V izjavi zatrjujejo, da predstavlja ta predlog **«novo in težko grožnjo proti miru v svetu».**

* * *

— Na nekem trgu v Marseillu so nabrali za resolucijo miru samo med prodajalci in prodajalkami 102 podpisov, 220 podpisov pa med gospodinjami, ki so prišle nakupovati...

* * *

— Bolgarski duhovniki so sklenili soglasno, da se bodo udeležili borbe za ohranitev miru, ki se vodi v vsem svetu. Izjavili so, da je treba smatrati vlado, ki bi kot prva uporabila atomsko orožje, kot vojnega zločinca...

* * *

— Do 25 aprila je podpisalo 4,300.000 Rumunov (od teh je 2,400.000 kmetov) resolucijo partizanov miru...

* * *

— Angleški odbor partizanov miru je priporočil **za «nagrado miru»** knjigo profesorja Blacketta «Vojaške in politične posledice atomske energije», roman Jamesa Aldridga «Diplomat», kot tudi znak miru francoskega slikarja Picassoja...

Miroljubne sile bodo zlomile vsak poskus imperialistov za sprožitev nove vojne. S podpisom poziva partizanov miru bomo ustavili krvoločno roko vojnohujskačev.

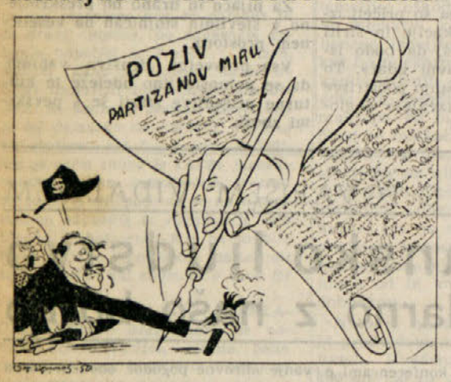

VATIKAN IN ISLAM

Borba proti muslimancem je bila v teku dolgih stoletij ena izmed najglavnejši skrbi katoliške cerkve. Že nekaj časa pa se opaža, da so jezuiti precej dobri z njimi. Katoliški tisk je začel trditi, da imajo nekateri muslimanci «razvita verska čustva» in da si «iskreno želijo k Bogu».

Ta «iskrena želja k Bogu» pa ima — kakor zgleda — svoje posebne konkretne oblike: inozemski tisk javlja o pripravah za ustanovitev «skupne fronte» med katoliško cerkvvijo in... Islamom. Med drugimi «Times» javlja, da poslanik Egipta pri Vatikanu, Mohamed Taher al Omari bey pripravlja nek osnutek pogodbe za sklenitev «skupne fronte». Poslanik namerava predložiti ta svoj osnutek papežu.

Uradni namen tega zavezništva brez primer je nedvomno «borba proti komunizmu». Ta nova oblika, ki so jo našli netilci nove vojne, je nova izdaja načrta, ki bi moral povezati narode Bližnjega in Srednjega vzhoda sistemu političnih in vojaških napadalnih blokov, v katere je že privezana zahodna Evropa.

To dejstvo nam potrjuje, kako je Vatikan povezan z ameriškimi imperialisti in z vojnimi avanturami, tako da je celo svoje verske sovražnike povabil na zavezništvo zoper komunizem.

I. JUNIJ - MEDNARODNI DAN OTROK

Branimo mir, za boljšo bodočnost naših otrok

Na pobudo Svetovne demokratične ženske zveze ter Svetovne zveze demokratične mladine se bo letos po vsem svetu praznoval 1. unij, kot mednarodni dan otrok. Glavni namen tega mednarodnega dne je borba za izboljšanje skrbstvenih, socialnih, zdravstvenih, higijesnskih ter vzgojnih razmer vseh otrok v svetu. Nedavna preiskava, ki je bila zivedena po vsem svetu z namenom, da ugotovi dejansko življenjsko stanje otrok, je dokazala, da je življenje teh v mnogih deželah nezadovoljivo. V mnogih deželah je življenje nezadovoljivo prav zaradi vojne

V mnogih deželah vlada še vedno pomanjkanje. Milijoni otrok še vedno stradajo. Po drugih deželah se je stanje zadnje čase malo izboljšalo, so pa še vidne posledice nedavne vojne. Koliko otrok živi z starši vred v slabih nezdravih in na pol porušenih stanovanjih, v podstrešjih, podzemskih kleteh in celo po rovih in brlogih. Jasno je, da se otroci takih družin ne morajo razvijati zdravi ter telesno in duševno krepki. Ni čuda če se toliko otrok potika po zakotnih cestah in zatohlih mestnih ulicah, kakor tudi ni čuda, da še mlečnozobi dečki prekupčujejo s cigaretami, da ne obiskujejo redno šolskega pouka, pač pa se učijo vseh slabih lastnosti.

Zlasti v tej povojni dobi mrgoli v zapadnih državah na trgu nešteto otroških publikacij, ki so v resnici vse prej kot pa otroške. To čtivo zastruplja mladino že v svoji nežni dobi. Iz tega nizkotnega čtiva se otroci učijo le goljufij, pretepov, tihotapstva in ubojev. Nič manj škodljivi so nešteti filmi gangsterske vsebine. Slabe gospodarske razmere v neštetih družinah, brezposelnost družinskih očetov, pijančevanje in druge slabe lastnosti roditeljev povzročajo nesoglasje v družinah ter strašno škodujejo pravilni detinski vzgoji svojih otrok. Ni čuda, da je spričo takih razmer vedno večja propalost otrok, kajti ti so že od svoje detinske dobe vzgajani v nezdravem ozračju.

Na žalost moramo ugotoviti, da so vse zgoraj omenjene slabe lastnosti in žalostne razmere otrok v obilni meri zastopane tudi v našem mestu. Za tržaške otroke ni še napočila doba brez skrbi, doba miru. Roditelji ne morejo uživati one zaželjene zakonske in roditeljske sreče v sredi svojih otrok. Strah pred brezposelnostjo, izbruhom nebrzdanih strasti nove vojne vihre tare, kot težka mora tisoče roditeljev. Tisti, ki bi lahko odgnali to moro iz nešteto src in ki bi torej lahko pomagali sedanji generaciji do boljše bodočnosti in do brezskrbnosti, se za to ne zmenijo. Mesto, da bi gradili hiše, otroške jasli, vrtce, šole, vzgajališča; mesto da bi ustanavljali nove knjižnice ter kar je poglavitno, da bi nudili kruh in srečo otrokom — in delo odraslim — se zavzemajo za druge cilje, zlasti vojaške, ki takorekoč sami od sebe podpirajo otroško malopridnost

1. junija se moramo združiti v mislih in dejanjih vsi demokrati; možje, žene in mladina, ter se odločno in jasno izreči, da smo proti takim razmeram, proti vojni. Povedati moramo, da hočemo mir in brezskrbnost za naše otroke. Preveč smo z njimi vred pretrpeli v zadnji vojni. Še so nam pred očmi razmrcvarjena nedolžna telesca, ki so bila razmrcvarjena radi «strateških bombardiranj». Nismo še pozabili obupnih klicev mater, ki so iskale po končanih bombardiranjih ostanke svojih otrok. In prav zato, ker smo sami to doživeli, bomo 1. junija slovesno in ponovno rekli, da nočemo nove vojne, da nočemo smrti naših otrok, ker so bili ustvarjeni zato, da bi živeli boljše in srečnejše življenje.

Vedno bolj odkrita borba delavskega razreda Jugoslavije

ZA "IZGRADNJO SOCIALIZMA" zakon izkoriščanja in zasužnjevanja

Množično zapuščanje dela - Od 628.000 delavcev je zapustilo delo 430.000 - Odločen odpor proti zločinskim poskusom fašističnega nasilja in terorja v Sloveniji

S svojo protiljudsko politiko je Titova fašistična banda privedla Jugoslavijo na rob propasti. Gospodarstvo Jugoslavije je vedno bolj izpostavljeno kontroli imperialistov ter domačih izkoriščevalcev. Zaradi izdajalske politike titovcev in finančnega izkoriščanja države, ropanja in pustošenja njenih naravnih bogastev in neverjetnega izkoriščanja delavskih množic, postaja položaj delavskega razreda in delavcev vedno bolj nevzdržljiv. Titovci so obsodili jugoslovanske delovne množice na bedo, lakoto in hiranje.

V teh pogojih, zavzema borba delavskega razreda Jugoslavije proti fašističnemu sistemu izkoriščanja in zasužnjevanja vedno ostrejšo obliko. Stavke, sabotaže, okvara strojev, zapuščanje dela, širjenje letakov, časopisov in druge literature, ki razkrinkuje fašistično bando Tita-Rankovića — vse to je dokaz ostrejše borbe delavskega razreda in delavcev Jugoslavije proti titovi kliki ter krvavemu terorju, ki ga izvajajo titovci.

Toda to borbo fašistična banda ne bo uničila niti z največjim fašističnim terorjem. Bandi fašistov Tito-Rankovića ne pomaga pri tem niti zverinsko fašistično nasilje, ki ga izvajajo nad delavskim razredom in delavskimi množicami. Na mesto tisočerih patriotov, ki so podvrženi strahovitim mučenjem od strani titovcev, stopajo v borbo tisoči in tisoči drugih borcev proti krvavemu režimu Tita-Rankovića in fašističnim metodam izkoriščanja.

Iz informacij, ki prihajajo iz Jugoslavije je razvidno, da je ena izmed najbolj učinkovitih metod borbe delavskega razreda proti titovemu «socializmu» bežanje z dela. Na stotine tisočev delavcev, ki so prisiljeni delati v rudnikih in raznih titovskih podjetjih zapuščajo dela. Samo v Srbiji je lansko leto v 10 mesecih zbežalo z dela 430.000 od 628.000 na silo mobiliziranih delavcev. Isto se dogaja po vseh ostalih republikah Jugoslavije.

Fašistični voditelji Jugoslavije se zavedajo, da jim ne pomaga več niti laž o «socializmu», še manj pa fašistično-gestapovsi teror, ki ga izvajajo. Evo zakaj se je titova banda zatekla se k zadnjemu poskusu in izdala takoimenovano «odredbo» o «zagotovitvi» delovne sile z upanjem, da bodo s to «odredbo» zlomili odpor delovnih množic Jugoslavije in kot glavno uzakonili svoje nasilje in kolonialno izkoriščanje delavstva. Predno so titovci objavili to fašistično odredbo, so izvršili popis delovne sile in na podlagi tega prišli do zaključka, da se v industriji more vključiti nadaljnih 97 tisoč stalnih 75 tisoč sezonskih delavcev. Titovci upajo, da bodo na ta način lahko prisilno mobilizirali na desetine tisočev novih delavcev ter jih pošiljali na suženjska dela v rudnike in razna podjetja.

Na podlagi te fašistične odredbe, se delovni pogoji v Jugoslaviji lahko sklepajo le na osnovi pismene delovne pogodbe, ki temlji na načelu takoimenovane «prostovoljnosti». Kakšna je v resnici ta «prostovoljnost» se lahko jasno vidi iz izjave titovega tajnika Kidriča, ki je ne dolgo od tega, na nekem zasedanju Ljudske fronte podčrtal, da je treba voditi odločno borbo proti tistim, ki zapuščajo delo, odvzeti je treba živilske nakaznice vsem tistim, ki imajo «dodovlje» zemlje za vzdrževanje svoje družine, kakor tudi vsem tistim, ki samovoljno prehajajo iz ene tovarne v drugo. Delavci ne dobijo dela če ne podpišejo delovne pogodbe.

Z lažnimi in že dobro znanimi obljubami ter nasiljem, se titovci prizadevajo, da s pomočjo te odredbe in s takoimenovanim prostovoljnim pristankom zasužnjijo delavce ter jih obvežejo za suženjska dela v titovsko-ameriških podjetjih in rudnikih. Pravi cilj te protidelavske odredbe, ki jo je pred časom izdala vlada Tita-Rankovića je ta, da se titovci čim bolj približajo svojim gospodarjem iz Wall-Streetta ter na vsak način izpolnijo svojo obvezo za čim večji izvoz surovin iz Jugoslavije.

Za izvedbo te zločinske odredbe, ki pomeni še večjo sužnost za delavski razred, sta Tito in njegova klika mobilizirala vse svoje agente iz množičnih, a posebno še iz sindikalnih organizacij. Za izvedbo te odredbe so na razpolago vse sredstva titofašistične agitacije in propagande, demagogije, grožnje in ustrahovanja.

Toda vsi poskusi titovcev, da vzpostavijo stalne delovne sile so doživeli popolen polom. Delavci, ki imajo lastne izkušnje, neznosno življenjsko stanje ter neznosmo kolonialno izkoriščanje, sistematično bojkotirajo sklepanje dolgoročnih pogodb za suženjsko delo. To priznava celo titofašistični tisk. Izporočil je razvidno, da je ta fašistični plan «zagotovitve» delovne sile s pomočjo «pogodb» med delavci in podpetji naletel na odločen odpor delovnih množic.

S ceno stradanja in gladovanja odbijajo delavci sklepanje teh «pogodb». Tako je po podatkih samih titovcev iz nekaterih industrijskih centrov ožje slovenske oblasti «plan» izpolnjen samo za 23%, a v varaždinski oblasti samo za 23%. Po priznanju samega titovskega tiska, je «plan» kontroliranja stalne delovne sile v glavnih podjetjih, Hrvaške izpolnjen samo za 33.9%. Večina teh pogodb je bila sklenjena le za 3 do 6 mesecev, a za dobo enega leta je bilo sklenjeno le 20% pogodb.

V Sloveniji so zločinski poskusi titovcev za večje zasužnjevanje delovne sile in delavskih množic, naleteli na še ostrejši odpor. Iz podatkov nekaterih okrožnih uprav za delovno silo je bilo v Sloveniji sklenjeno le 10% pogodb od predvidenih po «planu». Okrožne uprave Šoštanja, Slovenjgradca, Kočevja, Novega mesta itd., niso sploh poslale centralni upravi za delovno silo nobeno poročilo o sklenjenih «pogodbah», ker jih delavci enostavno niso hoteli sprejeti, dočim okrajna uprava za kraj Grosuplje obvešča centralno upravo, da je stanje glede sklepanja «pogodb» popolnoma negativno.

Nič boljše ne stoje v ostlih republikah. Titovci so ravno tako primorani priznati dejstvo, da se delavci odpovedujejo prejšnjim pogodbam in nočejo podpisovati novih.

Dosedanja odločna in požrtvovalna borba delavskega razreda Jugoslavije, kljub zverinskemu fašističnemu teroju bande Tita-Rankovića, beleži brez dvoma velike uspehe. Prav ti uspehi vzpodbujajo delovne množice Jugoslavije za še odločnejšo borbo za dokončno uničenje fašistične oblasti, vzpostavitev demokratične oblasti v državi, za mir in socializem. V tej borbi vzpodbujajo delovne množice Jugoslavije tudi uspehi močnega tabora miru, demokracije in socializma na čelu z Sovjetsko zvezo.

Kitajska mladina predstavlja mogočno silo za izgradnjo in obnovo osvobojene dežele

Generalni tajnik Glavnega odbora Zveze demokratične mladine Kitajske tov. Fen Wen je poslal naši mladinski organizaciji, Zvezi antifašistične mladine, naslednji članek o razvoju in napredku kitajske mladine, ki ga objavljamo v izvlečku.

* *

Prvega januarja 1949, to je v razdobju ko se je revolucija kitajskega naroda z naglimi koraki gnala k zmagoslavnemu zaključku, je Centralni komitet Komunistične partije Kitajske sklenil, da se ustanovi Zveza demokratične mladine Kitajske, ki predstavlja za vso kitajsko mladino predstažno organizacijo in vir novih kadrov za KP Kitajske.

Meseca aprila istega leta je bil v Pekingu prvi kongres, kjer so bile sprejete smernice in program za bodoče delovanje in razvoj te mladinske organizacije. Takrat je štela mladinska organizacija 190.000 članov. Koncem leta, to je po osmih mesecih njenega obstoja pa se je to število zvišalo na 1,217.075. V tem času so se ustanovile nove sekcije po vsej Kitajski.

Osnovni cilj te mladinske organizacije je, da stalno dviga in izpopolnjuje splošno izobrazbo mladine in to na političnem, kulturnem in strokovnem polju.

Se posebno važno vlogo pa imajo člani te mladinske organizacije prav v industrijski proizvodnji. Oblikujejo se kot najbolj pžrtvovalni in marljivi delavci, ki so v vzgled vsem ostalim. Pri izvedbi posameznih delovnih načrtov so organizirani mladinci vedno v prvih vrstah, kjer vzpodujajo ostalo mladino k učenju in strokovnemu usposabljanju. V industrijskih središčih Deirenu in Antungu (severovzhodna Kitajska) je mladinska organizacija takoj po osvoboditvi znatno razširila svoje delovanje prav v pogledu strokovne izobrazge mladine.

Na vaseh pa nudi mladina konkretno pomoč in vsestransko podporo pri izvedbi agrarne reforme. V zimskem času se organizirajo po vaseh posebni tečaji za nepismene mladince, kakor tudi tečati, kjer se kmetje uvajajo v napredno kmetijstvo.

Člani mladinske organizačije nudijo obenem izdatno pomoč na šolskem področju, kjer se skupno z učitelji stalno trudijo za dviganje splošne izobrazbe, širjenje študija revolucionarnih teorij.

Pod veščim vodstvom te široke mladinske organizacije so njeni člani bodisi v tovarnah, rudnikih, šolah, državnih uradih, vojski kakor tudi v kmetijstvu kot vzgled zvestobe in predanosti delovnemu ljudstvu. Člani mladinske organizacije, ki so zaposleni na železnicah so mobilizirali še druge delavce za nadurno udarniško delo pri popravilih zapuščenih in pokvarjenih železniških lokomotiv. Lokomotivami, ki so bile usposobljene za promet potom udarniškega dela mladine so dali naziv «Mladina». Mladinci, ki delajo v rudnikih stalno dvigajo in izpopolnjujejo tehnično delo ter postavljajo poizvodnji nove rekorde.

Mladinec Ckoa-Kuo, član mladinske organizacije, ki je zaposlen v neki mehanični delavnici v Moukdenu je izdelal škripec za dviganje v eni uri in 16 minutah ter postavil tako pri tem delu nov rekord. Pod japonsko suženjsko okupacijo je bilo slično delo izgotovljeno v 4 urah. Ta rekord pa je dal obenem široko pobudo za nove načine tekmovanja.

Mladinci, ki so zaposleni v rudnikih Tangashana so požrtvovalno pomagali pri rudniških delih za zajezitev poplav. Požrtvovalnost kitajske mladine, ki je organizirana v tej organizaciji pa ne pozna meja. Mladinec Hsin Pao Chin, ki je hotel rešiti poplave nekaj ton dragocenega strojnega olja, je pri tem plemenitem naporu zrtvoval lastno življenje.

Delovanje mladinske organizacije se stalno širi in jača, bodisi na propagandem kakor tudi na polju splošne mladinske izobrazbe. Trenutno imajo razne podzveze, ki so razvrščene po vsej Kitajski preko 50 mladinskih časopisov. Glavni odbor organizacije pa ima svoj list «Kitajska mladina», di izhaja dvakrat mesečno. Časopisi usmerjajo mladino k poznavanju marksistično-leninističnih načel.

Za dviganje in usposabljanje novih mladinskih kadrov je Glavni odbor ustanovil osrednjo kadrovsko šolo. V mestih pa se stalno razvijajo novi tečaji za mladinske kadre.

Mladinska organizacija posveča veliko pažnjo tudi pionirjem. Oktobra 1949 je bila ustanovljena posebna pionirska organizacija, ki je štela v januarju 1950, v desetih velikih mestih 100.750 včlanjenih pionirjev od 9 do 15 let starosti.

Pionirji imajo tudi že svoje glasilo «Kitajski otroci», ki ga izdaja Glavni odbor mladinske organizacije.

V svrho čim večje razširitve kulturnega delovanje je Glavni odbor mladinske organizacije otvoril v Pekingu posebno šolo za umetnost, kjer se izoblikujejo in izobražajo mladi pisatelji in umetniki, ki bodo vodili in širili med kitajsko mladino vse panoge kulturnega dela.

Zveza demokratične mladine Kitajske se bori v vrstah svetovne demokratične mladine za mir in demokracijo.

Aprila 1949, je poslala svojo delegacijo na Svetovni kongres partizanov miru. Avgusta meseca pa je poslala na Svetovni mladinski festival v Budimpešto skupino mladih umetnikov in igralcev. Posebna mladinska delegacija je obiskala Sovjetsko zvezo, Rumunijo, Češkoslovaško, Albanijo in druge ljudske demokracije. V dneh ko so se vršili v svetu mladinski festivali je tudi kitajska mladina organizirala številne konference, zborovanja, razstave in mladinske prireditve. Večina članov Zveze demokratične mladine kitajske je dala svoj pristanek Društvu za kitajsko-sovjetsko prijateljstvo.

Pri obnovi in izgradnji lastne dežele si kitajska mladina vsestransko prizadeva, ter se stalno uči iz izkustev Sovjetske zveze in dežel ljudske demokracije.

Navedeni primeri vsestranske požrtvovalnosti in predanosti kitajske mladine, nam dokazujejo, da predstavlja mladi rod mogočno silo v obnovi in izgradnji svobodne in ljudske države. Ta rod je obenem najboljše jamstvo za srečnejšo in boljšo bodočnost.

Kitajska mladina koraka po poti sovjetske mladine, v izgradnji socializma in boljšega življenja.

ALI JE TUDI TO «informbirojevska laž»?

Ob Celovški cesti v Ljubljani stoje malo pred tramvajsko remizo zidane barake, ki nosijo dokaj obetajoč napis: «Dom gradbenih delavcev Megrada».

Leta 1947 je Megrad zgradil to naselje barak za svoje delavce, Čeprav so le provizorij, bi se dale tako urediti, da bi delavci našli svoj drugi dom. Toda v njih imajo delavci le streho nad glavo, kajti barake so v takem stanju in tako malomarno urejene, da so že prvi stanovalci zahtevali, da jim stanovanje vsaj higienskim zahtevam primerno urede. Na slabe stanovanjske razmere so delavci zatem opozarjali že na mnogih sindikalnih sestankih, vendar je bilo doslej vse brez uspeha. Kakor vedo povedati delavci, si je barake od leta 1947 do danes ogledalo tudi mnogo komisij, ki so sicer ugotavljale, da so tu nemogoče prilike in kaj bi bilo treba ukreniti, a spremenilo se ni ničesar. Rezultata raziskovanja komisij prebivalci doslej še niso občutili.

Stanovanjske barake so razdeljene v velike, slabo pobeljene sobe s surovim stropi; v sobah so postavljeni delno že razbiti pogradi s koritastimi ležišči. Na ležiščih ni rjuh. Po stenah in pod stropi vise obleke delavcev, ker v sobah ni omar ali pa sta le po eden ali dva zaboja, ki so jih delavci sami zbili iz starih desk, in posamezne omare z razbitimi vrati, posamezne omare z razbitimi vrati, ki so že zdavnaj odslužile svojemu namenu. Okna se slabo zpirajo, da so pozimi o barakah stalno prezeboli, peči pa so nestrokovnajško montirane, da so bile pozimi sobe tudi zakajene. V mnogih sobah barak se pod stropom suši tudi perilo, ker si morajo delavci perilo sami prati in poleg slabega zraka še vdihavajo izparino susenega perila.

Ljudje, ki so zgradili v Ljubljani 1200 stanovanj, bi pač zaslužili, da bi jim dali takšna stanovanja, ki bi ustrezala vsaj higienskim in zdravstvenim zahtevam. Vodstvo Megrada pa zaradi pomanjkljive skrbi za delovnega človeka ne odpravi vsaj tistih pomanjkljivosti, ki bi se dale odpraviti, ampak se že dve leti izgovarja, da bodo zgradili nov dom, ki bo vsestransko dobro urejen. Toda za ta dom parcelo šele količijo.

(Iz «Ljudske pravice» 2. aprila 1950.)

Podprimo stvar miru v tekmovanju za širjenje demokratičnega tiska: „Dela", „Lavoratore" in „Unità".

RAZKRITJA TOV. JAKSETICHA

Titovci so hoteli razpustiti tudi bataljon „Alma Vivoda"

V svojih naporih, da bi zmanjšali italijanske partizanske enote v Julijski krajini so se posluževale nekatere slovenske komande vseh mogočih sredstev. To je bilo v skladu z direktivami višjih političnih voditeljev, raznih Kidričev, Kraigherjev, Babičev itd., točneje rečeno, v skladu z direktivami pisma «Umberta», ki smo ga objavili v zadnji številki. Značilen primer za to so metode, ki si jih je izmislil komandant IX. korpusa general Nulian.

8. julija je poklical na komando korpusa tovariša, ki je odgovarjal za garibaldinske brigade in je bil član paritetičnega odbora. Rekel mu je, da je potrebno poslati en bataljon «Tržaške brigade» preko Tilmenta, da bi tam organiziral širše partizansko gibanje, dodal je še, da zahtevajo to italijanski tovariši; v ta namen, da bo korpus dal temu bataljonu 10 brzostrelk, eno protitankovsko puško, 20 pušk in morda eno težko «Bredo».

Tolika velikodušnost se nam je zdela čudna, ker so bile že večkrat zaman vse intervencije, da bi nam izročili brzostrelke, ki so bile zaplenjene bersalirjem. Italijanski vojaki so takrat prešli na našo stran prostovoljno z vso opremo.

Nima smisla, da bi ponavljali vse podrobnosti raznih dogodkov in dejstvo, da bi bilo orožje, ki so nam ga obljubili reducirano na polovico, čeprav bi vsa ta dejstva še bolj osvetila metode, ki so jih izvajali proti garibaldincem. Naj nam zadošča ugotovitev, da je bil omenjeni bataljon «Tržaške brigade» poslan preko Tilmenta popolnoma zaman. Nihče ni z italijanske strani zahteval, da bi bila poslana partizanska enota v Italijo, a razven tega se je vodila na drugi strani Tilmenta aktivna in dobro organizirana partizanska borba.

Edini cilj jugoslovanskih nacionalistov, ki so se vrinili v komando korpusa, je bil ta, da bi oddaljili čim večje število italijanskih partizanov iz Julijske krajine ter, da bi tako čimbolj ošibili borbeni sestav in oborožitev «Tržaške brigade».

Drug tak dogodek je primer IV. bataljona «Roma» in «Orfeo». Na višje povelje je avgusta 1944. prešel ta bataljon v sklop Gradnikove brigade ter se udeležil in izkazal v mnogih borbah. Na koncu stalnih premikov je bil premeščen preko Postojne v Slovenijo. Ko se je pa brigada vrnila v Slovenijo, so zadržali ta bataljon v Sloveniji ter ga vključili v sklop VIII. brigade. Tako je prispel ta bataljon na hrvaško mejo.

To je drug primer nesramne politike določenih nacionalističnih elementov na vodilnih položajih, da bi tako čim bolj oddaljili italijanske borce od Trsta in Furlanije.

V sklopu te brigade so doletele tudi omenjeni IV. bataljon najtežje krivice in nasilja. Po nesrečnih borbah na Korenu, kjer je prebivalstvo (ki je tam bilo v celoti belogardistično» iz kleti in oken streljalo našim borcem v hrbet, ni bil italijanski partizanski bataljon nagrajen za svoje junaško borbo, nego je bil celo razorožen.

Edino brezmejni zavesti naših garibaldincev se je zahvaliti, če se je ohranila morala borcev, ki so tvorili preizkušeno jedro nove brigade «Fontanot», katera je bila kmalu nato ustanovljena.

Tudi bataljon «Alma Vivoda», ki je vodil borbo prav pred vrati Trsta in istrskih mest, je pretrpel nezaslišana nasilja. Sovinistični duh Istrskega odreda je prešel na Komando mesta Koper, ki je prejemala ukaze od zgoraj. «Umberto» je dal direktivo: «Alma Vivoda» ne sme imeti več kot 30 mož! Ta bataljon je bil nasprotno iz dneva v dan večji. Za njega so skrbeli kakor na zenico lastnega očesa Frausin in miljski komunisti.

Nekega dne pa dobi bataljon ukaz, da mora biti razpuščen. Lahko si predstavljamo vtis, ki ga je ta ukaz napravil. To je bilo očividno umazano dejanje.

Federacija KP v Trstu je takrat pisala komunistom v «Alma Vivoda»: «Kar so vam sporočili slovenski tovariši ne odgovarja duhu in besedilu sporazuma, ki je bil sklenjen aprila t. l. Mi pa ostajamo zvesti temu sporazumu ter ne bomo upoštevali sporočila, ki so vam ga naslovili, ker nam ni znano, da bi bil sporazum spremenjen od katere koli podpisanih strank... Zato vas pozivamo, da nadaljujete vašo običajno aktivnost, ki je ne smejo zvesti slovenskih tovarišev niti najmanj motiti...»

Pismo je najbrž napisal Gigante. To se vidi iz pisave v nekem popravku, ki je bil napravljen pismu, katero je sicer tipkano na stroj. Frausin je bil tedaj že izdan, a Giganteja je čakala ista usoda. Bataljon «Alma Vivoda», ki so ga vzpodbujali vzgledi in požrtvovalnost ljudi kot Frausin in Giganteja, je nadaljeval borbo do skrajnih možnosti.

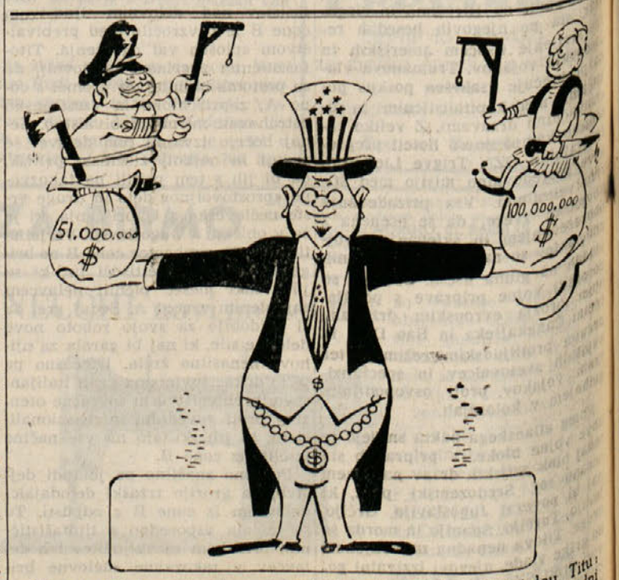

Newyorški časopis «Business Week» piše takole o izdajalcu Titu: „Tito je najcenejše orožje Amerike in Zahoda v borbi proti vzhodni Evropi. Doslej nas je stal le 5.700.000 dol., kar je zelo nepomembna vsota proti 100.000.000, ki smo jih potrosili v Grčiji".

Ameriški trusti so nudili Hitlerju podatke o izumih kemičnega in vojaškega značaja

I.

Seznaniti se, četudi površno z odnošaji med nacističnimi monopolisti in ameriškim kapitalizmom, ni tako lahka stvar, predvsem zato, ker je težko dobiti natančne podatke o teh odnosih. Znano je, da so se svojčas ZDA uprle sovjetski zahtevi, po kateri naj bi objavili razne listine in dopise, ki so si jih izmenjavali veliki nemški in ameriški trusti, zlasti tik pred izbruhom druge svetovne vojne. Jasno je, da je vlada ZDA imela za ta odklon utemeljene razloge, s čemer se bomo v tej vrsti člankov naknadno seznanili. Že danes pa lahko rečemo, da so številni sedanji veliki ameriški politični veditelji spletkarili z nacisti in njihovimi kemičnimi, kovinskimi in drugimi monopolisti.

Danes smemo trditi — ne da bi se niti malo bali, da utegnemo zgrešiti — da je bila druga svetovna vojna neizogibna posledica politike, ki so jo vodili skupno veliki krogi ameriških in nemških kapitalistov.

Pri teh razpravah smo se poslužili v največji meri podatkov, ki prihajajo iz nesumljivih ameriških virov in med temi zlasti virov iz knjige «Treason's Peace», ki jo je napisal kemični inženir Watson Armbruster, ki je 40 let svojega življenja posvetil preučevanju odnošajev med ameriškimi in nemškimi monopolisti. Druge vire smo črpali iz beležk Bernsteina in Nixona, t.j. dveh ameriških oficirjev, ki sta bila predlagana v komisijo za denacifikacijo v Nemčiji, a sta bila prisiljena podati ostavko, ker sta hotela dejansko in temeljito izvesti svojo nalogo. Zamenjana sta bila, kot bomo videli pozneje, s starimi kompanjoni nacistične klike v Ameriki, kateri se ponovno «pogajajo» z nemškimi trusti ter se pripravljajo na novo vojno. Podatke o političnih povezavah med poglavarji nacizma in predstavniki ameriške javnosti so bili pa v glavnem povzeti iz tekstov tajnega arhiva «Tretjega Reicha» ter iz «Spominov», ki so jih objavili nekateri nacisti, ki se hvalijo s svojim «prijateljstvom z ameriškimi «demokrati», predvsem z namenom, da bi jih zvabili v fronto proti «sovjetskemu barbarstvu». Končno pa smo črpali nekaj podatkov tudi iz raznih sovjetskih publikacij, ki pa niso bili nikoli zanikani s strani zainteresiranih ameriških krogov.

Pa ustavimo se malo pri gospodarskih odnošajih med Ameriko in Nemčijo, takoj po koncu prve svetovne vojne. Vedeti moramo, da so ti odnošaji po prihodu Hitlerja na oblast še znatno izboljšali in utrdili.

Nemški trusti so se postavili na noge kmalu po udarcu, ki so ga bili v Verseju. Izgubljena vojna ni niti malo onemogočila zmogljivosti konkurence, razen, če ne upoštevamo nekaj izgub, ki so jih doživeli na nekaterih afriških trgih. Da bi pa slednje z uspehom premostili, so se z mrzlično naglico oprijeli dela. Ameriški trusti pa so poskušali proreti v Nemčijo na ta način, da bo privolili nemškim trustom dostop na nekaj svetovnih tržišč; a v zameno za to, so nemški trusti privolili ameriškim, da si zgradijo v Nemčiji nekaj velikih tvorniških podjetij. In tako naletimo že jeseni 1919. na nekega Williama E. Weissa, kot predsednika neke nepoznane tvrdke «Sterling Products Company» v Nemčiji. Weiss se je srečal z Nemcem Duisbergom, lastnikom velike nemške družbe, ki izdeluje znane pastilje «Bayer». Kmalu za tem je bila podpisana pogodba z 50 letno veljavnostjo, po kateri so stroški in dohodki omenjene družbe razdeljeni na dva enakomerna deleža med obema podpisnikoma, t.j. med Weissom in med Duisbergom. Tvrdka «Sterling» je med zadnjo vojno služila, kot prvovrstna vohunska organizacija v korist Hitlerju in je bila zaščitena od nekaterih ameriških ministrov in visokih političnih osebnosti. Toda k tej zadevi še bomo povrnili pozneje.

Leta 1923 so se nemški kemični monopolisti sporazumeli z «Winthrop Chemical Company» (ki jo je ustanovil Sterling) za razpečavanje svojih monopolov v ZDA in v Latinski Ameriki. Kmalu za tem pa je Sterling združil nemški trust z največjim ameriškim kemičnim kompleksom «Dupont de Nemours», katerega glavni delničarji so prav «vrhovi» antisovjetskih ameriških političnih osebnosti.

Toda največji sporazum je bil sklenjem med ameriško tvrdko «Standard Oil» in I. G. Farbenindustrie». Ta sporazum je morda v gotovi meri povzročil sprožitev druge svetovne vojne s tem da je vzpodbudil Hitlerja za svoje pustolovščine na Vzhodu.

Temeljni sporazum med «Standard Oil» in «Farbenindustrie» je bil podpisan leta 1925. Po tem sporazumu je «Farbenindustrie» med drugim prejela 500.000 delnic od «Standard Oil», v vrednosti 30 milijonov dolarjev. «Standard Oil» je bila v zameno za delnice pooblaščena, da izkorišča nekatere nemške tehnične iznajdbe. Končno pa je bil sporazum izpopolnjem (zlasti po obisku generalnega ravnatelja «Farbenindustrie» inž. Karla Boscha v ZDA. Bilo je to leta 1929.) s tem, da je prišlo do dokončne izmenjave informacij o znanstvenih in vojaških iznajdbah.

***

SREČKO KOSOVEL

POET KRASA

27. maja 1926 je zatisnil svoje trudne, a vendar še mlade oči, pesnik trpkega Krasa, kraških skal, grenkih brinovih jagod in šumečih borov, Srečko Kosovel. Dasiravno je umrl še zelo mlad — imel je komaj 22 let — je vendar dal svojemu narodu, zlasti pa svojim kraškim rojakom, ki jih je resnično ljubil, toliko kot malokateri njegov sovrstnik. S svojo pesmijo je predstavil svoj rodni kraj, svoj Kras, kraški teran, rdeči šibek, brinovke in pa kraške slamnate in kamenite strehe širši domovini, ki je vse to prej le malo poznala. Povsem lahko trdimo, da mu na Krasu ni bilo vrednega predhodnika. Za večino svojih verzov je iskal motive po Krasu in po njegovi tipičnosti. Iskal jih je med skalovjem v burji, bedi in zapuščenosti. Čestokrat jih je z lahkoto dobil v težavah, bridkostih in krivicah. Bolele so ga krivice, ki so se godile ponižanemu in teptanemu delavskemu razredu. In prav zato, ker so ga bolele krivice, teptanje in ponižanje, je zapel preroško napoved:

Nova doba prihaja,
ko bo vsak delavec človek
ko bo vsak človek delavec.
Nova doba prihaja
z uporom sužnjev . . .

Mladi Srečko pa bi bil rad pomagal svojim rojakom, do katerih se je čutil pravcati dolžnik. Napisal je:

Ničesar nimam in vendar mislim:
vse, o vse bi dan moral dati!

A revež je skoraj slutil, da jim ne bo mogel dati mnogo, kajti neizprosna bolezen — jetika, je prenaglo uničevala njegovo mlado življenje. Slutil je, da bo moral umreti, ne da bi niti zaživel pravega življenja. To slutnjo je razodel v verzih:

Vsi bodo dosegli svoj cilj,
le jaz ga ne bom dosegel . . .
Ognja prepoln ,poln sil
neizrabljen k pokoju bom legel.

Toda krivic mora biti enkrat konec! To je trdil tudi naš mladi pesnik. Za njimi bo nastopila nova doba, doba življenjskega preoblikovanja in nove zdrave sile. Ta doba je za nekatere narode že prišla. Za naš narod pa mora šele priti, kajti:

Iz vseh teh kriz bo vstala nova sila,
ki bo življenje preoblikovala,
in bo človeku zopet moč vrnila
in kar bo lažnega bo v prah steptala.
In človek v svesti pravega si cilja
(to, zvezda duše mu bo pot kazala)
razpel bo v vetru hrepenenja krila,
in mrtva pes em bode obmolčala.

— Nobenih norm, zakonov, samo delo
kazalo bo človeštvu novo pot,
in kakor srce genija hotelo,
le tja za njim bo stopal novi rod —
in v našem delu vstane nova sila,
ki svet bo združila in dogradila.

Mnogo bi se dalo napisati o Srečkovem življenju in delovanju, o njegovem trpljenju, kakor tudi o težavah in borbah za svoj obstoj; toda žal odmerjeni prostor tega ne dopušča. Zato si na zaključku dovoljujem samo poderčtati dejstvo, da je bil vse — četudi kratko — življenje zvest svojemu narodu in je kot tak neumorno zanj delal. Bil je močan po značaju, ni klonil pred nikomur. Raje je trpel pomanjkanje, kot pa da se je vdal naklepom tedanjih ljubljanskih liberalnih voditeljev, ki so ga poskušali na razne načine pridobiti zase. In kot tak je povsem lahko v pravi vzgled naši mladini.

Slava njegovemu spominu!

MILIVOJ DOLANC

Po očiščenju titofašističnih agentov iz svojih vrst

SHPZ in prosvetna društva uspešno dvigajo ljudsko izobrazbo

Sedaj deluje že 14 pevskih zborov, 18 dramskih družin, ki so nastopili že na neštetih prireditvah - Živahna akcija za zgraditev prosvetnih domov

Ne samo v demokratičnih ljudskih državah, temveč tudi v vseh demokratičnih gibanjih ostalega sveta pripada ljudski prosveti eno najodličnejših mest. Kajti vsa ta gibanja po svet se zavedajo, da je kulturna zaostalost ljudstva najboljši pomočnik izkoriščevalskih razredov za obdržanje oblasti, dočim prosvetljeno in napredno ljudstvo teži k izboljšanju življenskih pogojev ter h končni osvoboditvi izpod oblasti zatiralcev in kulturnega mračnjaštva. Prav zato pa se ljudske množice oklepajo napredne kulture ter zavračajo degenerirano meščansko kulturo, pa čeprav marsikdaj na videz izgleda «višja» in «popolnejša» po obliki, a s svojo vsebino skuša slepiti ljudstvo, da bi pozabilo na svoje resnične cilje.

Tudi pri nas na Tržaškem ozemlju vodi demokratično gibanje trdo, a uspešno borbo na kulturnem polju, ki si ga skuša tako slovenska kot tudi italijanska reakcija prisvojiti kot svoj monopol. V tem prizadevanju so zlasti aktivni titofašisti, ki so v napredni slovenski prosvetni organizaciji že davno zasedli najvažnejše položaje, s katerih so se hoteli polastiti slovenskih množic, ki naj bi jim služile kot manevrska množica v njihovih protiljudskih in vojno hujskaških načrtih. V odbor SHPZ in večine prosvetnih društev so že davno pred resolucijo Informacijskega urada vtihotapili veliko število meščanskih in malomeščanskih elementov, ki niso imeli nobene zveze z delavskim pokretom in NOB, ter usmerjali prosvetno delovanje v vedno bolj izrazit nacionalizem.

Najprej je bilo treba izločiti titofašistična legla v prosvetnih organizacijah, v katere so se vsesali kot pijavke ter onemogočali vsakršno prosvetno delovanje. V kratkem času je 45 do 52 obsoječih društev, od katerih pa je delovalo le 48 društev, izločilo iz svoje srede agente fašističnega mračnjaštva. Le društva v Nabrežini so se s pomočjo belogardističnih elementov polastili titofašisti, a so to zmago morali drago plačati. Svojim belogardističnim zaveznikom so morali za nudeno pomoč odstopiti večino sedežev v odboru prosvetnega društva. Poleg štirih že prej neaktivnih društev nista mogli zaradi premalega števila aktivnih članov še nadaljnji dve društvi doslej obnoviti prosvetnega delovanja. Toda v nadomestek tem trem pa so bila ustanovljena tri nova društva, tako da je skupno število akivnih društev ostalo neizpremenjeno. Naloga bodoče sezone mora biti predvsem, da se aktivizirajo tudi neaktivna društva in ustanove nova.

Nadaljnja naloga je bila postavitev jasnih ideoloških temeljev, katerih dosedanja prosvetna organizacija takorekoč ni imela, odnosno so bili nejasni in prepojeni z meščanskimi in nacionalističnimi primesmi. Temu stanju je napravil konec občni zbor Slovensko-hrvatske prosvete zveze 9. oktobra 1949., na katerem so predstavniki ogromne večine včlanjenih društev soglasno odobrili njen ideološki program. Kot osnovna naloga napredne ljudske prosvete je bila postavljena borba za mir in povezava z vsemi silami v svetu, ki se bore za iste cilje. Borba proti titofašizmu in vsem drugim mračnjaškim strujam je postal eden važnih ciljev napredne kulture. Utrjevanje bratstva med narodi, pri nas še posebej slovansko - italijanskega bratstva, je nadaljnja važna naloga, ki omogoča pravilno pot in razvoj duhovnega naprdeka kulturnega naroda. Prosvetno delovanje SHPZ temelji na naprednih kulturnih tradicijah matičnega naroda, pridobitvah NOB ter se oplaja z naprednimi kulturami sovjetskih, ostalih slovanskih in drugih narodov.

V konkretnih nalogah si je SHPZ prevzela dolžnost boriti se za vrnitev oropanih narodnih pravic Slovencev na STO ter narodnih manjšin pod Italijo in Avstrijo. Nadalje pa je tudi naložila stvarne dolžnosti vsem društvom za razvoj napredne prosvete in slovenskega šolstva.

Po tem kongresu so se društva lotila svojih nalog z veliko vnemo in so dosegla že doslej prav lepe uspehe. Prva važna organizacijska naloga je bila razširitev vrst s pritegnitvijo starih in novih članov. Več društev je doseglo ali celo — do 50 odst. — preseglo število članov iz leta 1948. Druga društva te naloge še niso izvršila v polni meri, vendar jo bodo, upajmo, vsaj v bližnji bodočnosti. Že danes šteje SHPZ okrog 8000 članov v svojih prosvetnih društvih.

Na večje težave so naletela društva pri ožjem prosvetnem delovanju, zlasti pri obnavljanju revskih zborov in dramskih družin.

Pod pritiskom titofašistične agenture v Trstu so vsi dotedanji revovodje in režiserji ter drugi strokovni svetovalci, ki so bili gmotno odvisni od Titovega gaulajterja, zapustili prosvetna društva in njihovo delovanje. Toda iz lastnih sil je doslej zraslo že 14 pevskih zborov, od katerih jih 12 že prav uspešno nastopa. Prepričani pa smo, da bo v prihodnji sezoni pričelo z vajami vsaj polovico od nadaljnjih 14 zborov, ki jim manjka edinole pevovodja. Naloga SHPZ bo predvsem, da si vzgoji novih pevovodij in s tem do konca reši najtežjo svojo nalogo.

Manj težav je povzročalo pomanjkanje režiserjev in odrskih svetovalcev, čeprav tudi teh spočetka ni bilo. Tudi ti so zrasli iz ljudstva ter častno rešili ugled naprednega diletantskega odra.. Poleg Ljudskega odra imamo danes 18 dramskih družin, ki so v letošnji sezoni uprizorili 21 dramskih del, poleg tega pa se uče še nadaljnjih 13 samostojnih odrskih del. Sem seveda ne štejemo ne recitacij, živih slik ali drugih odrskih nastopov, katerih je vsako od obstoječih društev imelo v zadnjem polletju najmanj po enega, mnoga tudi po tri in še več. Tudi na tem polju rase nov, mlad kader, ki za bodočnost še mnogo obeta.

Zelo razveseljiva je tudi velika vnema društev za gradnjo lastnih prosvetnih domov, to je one aktivnosti, ki so jo titofašisti že davno pred resolucijo umetno dušili. Dve društvi sta si že postavili v zadnjem letu svoj lastni dom iz denarnih prispevkov ljudstva in z udarniškim delom. Tretji dom se že dviga iz tal pri Sv. Barbari, na Vrdelci si grade svoje letno gledališče. A nadaljnja štiri društva bodo začela tudi v kratkem zidati prosvetne domove odnosno dvorane. Za poletne kulturne nastope pa si bodo društva skupno ali posamič napravila tudi odre za predstave na prostem.

Mnogo je bilo, kot vidimo, napravljenega v pičlih dveh letih. A ta delavnost in vnema naraščata iz dneva v dan. Dober zgled vzpodbuja tudi druga, doslej manj aktivna društva, ki sicer že kažejo dobro voljo, a jim manjka še poguma in spretnosti. Gotovo pa je, da bomo ob letu ne le dosegli, temveč še mnogo presegli vse dosedanje delovanje in uspehe slovenske napredne prosvete. Naše ljudstvo nam je za to najboljši porok.

Dramska družina s Konkonela

PREOBRAŽEVALCI NARAVE **1.**

Reševanje vprašanja prehrane človeštva

Lakota je grda stvar! Mislim namreč splošno lakoto, povzročeno po raznih katastrofah, kakor so slabe letine, vremenske ujme, kobilice, vojne itd; lakote, kakršne često nastopajo še danes po raznih delih Sveta in ugonabljalo na tisoče in desettisoče ljudi; lakote, kakršne so nastopale tudi pri nas v prejšnjih stoletjih, ko je bilo življenje kaj različno od današnjega; lakote, kakršne so naši kraji doživeli še leta 1817, ko so Kraševci, Istrani in Benečani mleli koruzne storže in nezrelo sadje, Koroščí in Kranjci pa osušeno travo in drevesno lubje, da so si spekli «kruh» in ko je goriški rojak Valentin Stanič (1774-1847) zapel tedanjemu avstrijskemu cesarju Francu I.:

Smo polni nadlog:
daj kruha nam Franc!
Če ne pa, o bog,
brž smrt, da bo konc!

Če je Stanič želel ali kruha ali — smrti, se ne smemo čuditi, saj tega ni storil zlonamerno, ampak je le hotel opozoriti tedanje oblasti na obupno stanje ljudstva. Toda ravno v teh kratkih besedah nam Stanič podaja dvoje načinov reševanja lakote, ki sta postojala in ki še dandanes obvladajeta Evropca; lačni vpije: «Država pomagaj!», siti pa modruje: «Preveč je ljudi! Vojne bo treba, da jih razredči!» Pa tudi med treznimi znanstveniki naletimo često na ljudi, ki vidijo rešitev človeštva pred lakoto v številčnem zmanjšanju človeštva in če pri tem ne smatrajo kot «zmanjševalnega sredstva» vojne, ampak omejevanje porasta, naravnega porasta človeštva, ki čejo koncem koncev v pomoč le — smrt.

Eden teh zagovornikov in pridigarjev nasilnega omejevanja naravnega porasta človeštva je bil angleški ekonom

THOMAS ROBERT MALTHUS

(1766-1838), ki je leta 1798 izdal knjigo «Essai on the principle of population». V tej svoji knjigi je mož predvsem trdil, da narašča človeštvo v geometrijskem, količina prehranbenih pridelkov pa komaj v aritmetičnem razmerju; izhajajoč s tega stališča je prišel do zaključka, da v doglednem času Zemlja ne bo več mogla prehraniti vsega človeštva in je v izogib grožeče lakote nujno potrebno — zajeziti naraščanje človeštva in to potom omejitve števila porodov, strogo vzeto torej — potom usmrčanja ljudi . . .

Premnogi so šli Malthusu na limanice in znani «sistem dveh otrok», t.j. vsaka družina imej le po dva otroka, se je močno ukoreninil v Franciji in Nemčiji, ni pa prizanesel niti drugim deželam.

Nastopili so pa možje, ki se z Malthusovim reševanjem človeštva pred lakoto niso strinjali, ki torej tega vprašanja niso reševali z nasilno smrtjo enih v korist drugih. Eden najodličnejših nasprotnikov «Malthusovega zakona o obljudenosti» je bil nemški kemičar

JUST LIEBIG

(1803-1873), ki je menil, da moremo razmerje med človeštvom in prehranjevalnimi pridelki uravnovesiti sicer potom zaustavitve prekomernega razmnoževanja človeštva, lahko pa tudi potom povečanja količin pridelkov, kar je vsekakor človeka dostojnejše in tudi — povsem mežno. Problem prehrane človeštva je Liebig reševal potom znanstvenega razvijanja poljedelstva. Kot kemičar je začel razmišljati predvsem o prehrani rastlin kimičnim potom, kar se mu je odlično posrečilo: Liebig je iznašel umetna gnojila. Njegova zamisel je tudi, da je na znanstvenih osnovah vzgajati take vrste žitaric in zelenjave, ki bodo čim najbolj odporne proti vremenskim neprilikam, raznim škodljivcem in boleznim. Tudi je Liebig menil, da pomeni človeku premišljeno pripravljena hrana isto, kar je rastlini dobro pripravljena zemlja. Ta zamisel Liebiga je dala pobudo vrsti kemičarjev in fiziologov, da so se začeli temeljiteje pečati s tem vprašanjem in da so ustvarili novo vejo znanosti — nauk o človeški prehrani.

Obenem pa je bila ovržena tudi Malthusova teorija o razmerju med razmnoževanjem človeštva in pridelkov z ugotovitvijo, da se je v preteklem stoletju človeštvo res pomnožilo 2½-krat zato pa so se prehranbeni pridelki pomnožili 4-kratno.

Malthusov «sanjski svet, v katerem se je čas ustavil» in v katerem «niso imele stvari niti preteklosti niti bodočnosti», kakor bi se izrazil M. Iljin, je pa do kraja zrušil veliki mislec in prirodoslovec

CHARLES ROBERT DARWIN

(1809-1882), ki je «zadal najmočnejši udarec metafizičnemu (=nadnaravnemu) pojmovanju narave in dokazal, da so vse rastline, živali in tudi človek proizvod razvoja, ki je trajal milijone let» (Engels).

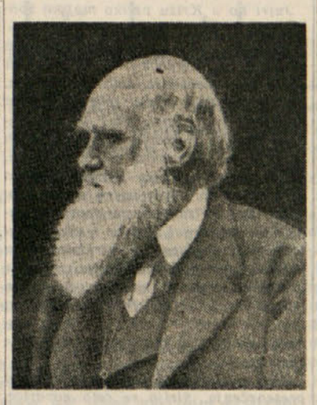

Že pred Liebigom in pred Darwinom so ljudje preobražali rastline in živali in dobivali nove pasme. Toda vse to početje je bilo diletantsko in slučajnostno, zdaleka brez vsake znanstvene podlage in smoternosti. Svet je torej čakal mož, ki bi zavestno in znanstveno utemeljeno pospešili «razvoj», ki je trajal milijone let» in bi ta dolga obdobja skrčili na desetletja in kratka pokolenja. Taki možje so sicer res kmalu nastopili, njihov nastop, njihovo plodonosno delo in njihovi uspehi pa še zdaleka niso zadostovali. Ugotovili bomo da se je moral v kali predrugačiti ves družabni red, da so taki možje tudi uspeli in da je njihov trud res bil v korist človeštvu. Kakor sicer v vsakem pogledu, je zgodovina tudi v življenju teh ljudi, teh pravih človeških dobrotnikov dokazala, da je v kapitalističnem svetu pač dovoljeno biti človekoljub, toda le v besedah, v usmiljenih frazah, ne pa tudi dejansko.

K. C.

Kraljestvo bombaža

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

Angleška bombažna industrija temelji na iznajdbi predilnega stroja. Prvotni enostavni predilni stroj z enim vretenom je skromen angleški predilec Hargreave leta 1767 izpopolnil na osem vreten, kmalu pozneje pa celo na 120 vreten; koncem preteklega stoletja so angleške tovarne delale s predilnimi stroji na 400 vreten.

Izpopolnjeno izdelovanje je bombaževine zelo pocenilo in jih močno udomačilo v svetu. Pa se je v Angležih porodila misel zadržati bombažno industrijo v svojih rokah in so zato leta 1842. pod smrtno kaznijo prepovedali izvoz tekstilnih strojev iz Anglije. Važnost je tičala predvsem v tem, da so vse izboljšave predilnega stroja izvršili tedaj izključno Angleži, ki so torej kaj lahko mogli konkurirati s tujimi tovarnami, uporabljajočimi zastarele stroje. Napoleonske vojne so s skoro dvajsetletnimi neprestanimi vojnimi pohodi tako zaposlile Evropo, da ni utegnila misliti na razvoj te gospodarske veje, kar je bilo Angležem le v korist: začetkom francoske revolucije je Anglija izvozila letno za komaj 1 mil. funtov šterlingov bombaževine, t. j. 5% vsega svojega izvoza; po Napoleonskih vojnah je pa izvozila letno za 23 mil. f.št., t. j. 1/3 vsega izvoza; no, kmalu je pa Evropo preplavila kar polovica angleškega izvoza.

Toda Evropa se je sama začela industrializirati . . .

Nastopila sta svojo zmagovito pot v svet prosta trgovina in prosta konkurenca. Svojo zibelko imata v Manchestru, mestu, ki se mu ni bilo bati nikake bombažne konkurence. Zaman je Anglja prepovedala ustanavljanje bombažne industrije v svojih indijskih kolonijah, da si zagotovi monopol nad bombažno industrijo, v Indiji sami pa izdaten — trg. Evropa je šla svojo pot dalje — uvoz sirovine iz Amerike je stalno rastel. Državljanska vojna v ZDA je močno odjeknila v evropskih tekstilnih tovarnah; Brazilija in Zapadna Indija nista zmogli vse potrebe; blokada Evrope po ZDA je preprečila dovoz bombaža iz vse južne Amerike: leta 1861 je angleški tovarnar zbarantal funt bombaževe prejice po 7 pence, leta 1864 se je moral potiti, da jo je dobil po 32 pence za funt; od 1678 tekstilnih tovarn v Chestershireju je polno obratovalo komaj 497.

Po državljanski vojni je pa ameriški bombaž mogočno vzcvetel; nove bombažne plantaže so zavzele prvo mesto v gospodarstvu dežel severno Mehiškega zaliva in dalje ob Atlantskem oceanu v dolžini 2500 km in širini 200 do 800 km.

Tudi Egipt je začel delovati s polno paro. Posel so prevzeli Angleži in ga drže še danes, čeprav je Egipt že zdavnaj postal «neodvisna» država . . .

V Indiji so Angleži prvo stoletje svojega tamošnjega paševanja bombaž docela zanemarili in ga prepuščali bednim kmetičem; zanimali so se za bombaž le tedaj, ko so ga izterjevali kot davek. Da bi pa modernizirali način pridelovanja, ukoreninjen že iz pamtivekov, se Angleži niso potrudili. Nove razmere so jih pa prisilile gledati tudi na to zadevo z drugačnimi očmi in tekom 90. let preteklega stoletja je indijski bombaž dosegel svoj vrhunec.

(Konec prihodnjič)

Črnci zbirajo in čistijo bombaž

VALENTIN KATAJEV

JAZ, sin delovnega ljudstva

23. nadaljevanje

Mikola je prav po vojaško zarobanil in postal k vragu «ta prekleti Erickson, naj se sam hudir z njim pogovarja», nakar je šel pregledovat napeljavo.

Ta dan je štab oddelka nestrpno pričakoval jezdeca, katerega so bili na skrivaj poslali ogledovat, kako bi dosegli zvezo s konspirativnim gubernijskim revolucijskim komitejem. Oddelek je bil že davno pripravljen za napad. Manjkala sta samo še topništvo in povelje za napad. Že pretekli teden je gubernijski revolucijski komite sporočil, da je na pohodu k oddelku lahka baterija Rdeče armade, ki se je zadržala v Ukrajini ter se pet mesecev skrivala pred Nemci in gajdamaki po gozdovih in samotnih obmejnih okrožjih Zadnjestrovja.

Danes se nam to lahko zdi neverjetno, toda v tisti legendarni dobi, ko se je dogajalo, da so se na nekaterih kmečkih kvoriščih v senu skrivale in čakale svojega dne štiri in pol palčne havbice kalibra 150 mm s popolno zalogo streliva, — tiste čase ni bilo to nikomur nič čudno.

Topništvo je torej bilo zagotovljeno. Baterija mora vsak čas priti. V skrajnem primeru bi lahko šli v napad tudi kar tako, zgolj s strojnicami.

Potrebovali so samo še načrta za borbo. Lahko si mislimo, kako nestrpno je ves oddelek čakal, kdaj se vrne konjenik z ogleda.

Ampak opazavolnica ni odgovarjala, zgolj zato ne, ker se je opazovalec, sedeč na drevesu, pogovarjal s suhljatim rdečelasim dekletom kakih štirinajstih let, ki se je iznenada znašlo na robu gozda. Bila je vsa v cunjah, debelo pokritih z gostim, težkim avgustovskim prahom. Dolge bose noge s črnimi, do krvi ranjenimi prsti so pričevale, da dekle ni preteklo samo kakih desetih vrst. Znoj ji je lil po črnem nosu in koščenih ličnicah. Usta, ki jih je odpirala kakor riba, so globoko sopla. Zelene oči na ožganem, razgretem licu so bile videti skoraj bele.

In če v njenih rdečkastih laseh ne bi bilo lične koteninaste preveze, nad čelom pa železnega glavnika, bi človek nemara sodil, da je kakšna vaška beračica.

«Stoj!» je kriknil opazovalec.

«Stojim!) je odgovorilo dekle.

«Pridi k drevesu!»

«Sem že tu.»

«Koga pa iščeš v našem gozdiču?»

«Svojega brata.»

«Ali si ob pamet? Kakšnega brata moreš iskati tod, ko je tu vendar vojna postojanka! Vrni se, od koder si prišla!»

«Kakšna postojanka, gajdamaška ali kmetska?»

«Kmetska.»

«Nu, saj kmetsko vprav iščem.»

«Frosja?» je zdajci vzkliknil Mikola, ki je bil prav ta čas prišel na opazovalnico. «Naj me zlodej vzame, če to ni Frosja. . .» In že se je obrnil proti gozdičku in vzkliknil: «Hej, Semjon! Pusti top!. . . . Frosička naju je obiskala.»

Po teh besedah je popeljal dekle v taborišče. Komaj je stopala, pri vsakem koraku se je vgriznila v ustne.

Ko je Semjon zagledal sestro, je takoj zaslutil, da se je primerila nesreča.

«Zdravo, Frosja! Kaj se je zgodilo doma? Mar kakšna nesreča?» je vprašal Semjon in ji zaskrbljeno pogledal v obraz.

«Za zdaj je hvala bogu še vse v redu,» je odgovorila Frosja in se ogledovala: «Ali imate pri vas kaj vode, da se odžejam »

Tesno je zaprla oči, kakor da bi rada v sebi nekaj premagala. Nato so se zableščali njeni stisnjeni zobje in ko se ni mogla več premagovati, se je stresla v ihtenju in drhtela od nog do glave.

«Joj, ljudje! Ne moremo več prenašati, kar vse ti prekleti zločinci počnejo z nami. Vse do kraja so nam pobrali, še košček kruha niso nikjer pustili. Ljudje morajo v stepo pospravljat gosposko pšenico, pa so že tako obnemogli, da še hoditi ne morejo in grudevajo od lakote. Gajdamaki pa jih z biči priganjajo in se jim povrh še rogajo. Ljudje so prodali, kar so mogli prodati s sebe, in so zavlekli poslednjo reč iz hiše na sejmišče, da bi Klembovskemu plačali odškodnino. Kdor pa nima denarja za plačilo, se jim ne zasmili — pa naj bo starec ali otrok ali mati z dojenčkom. Vse odženo na dvorišče klembovske graščine, drugega za drugim tirajo na skedenj, ga vržejo na vrečo ovsa in ga pretepajo. Po dva moža ga držita za roke, dva za noge, četrti za glavo, peti pa ga pretepa tako dolgo, dokler nesrečnež ne neha vpiti. Nekoga pretepó z gorjačo, drugega s šibo. Joj, Semjon, rodni moj brat, vse do zadnjega so nam vzeli.

Ničesar nam niso pustili. Za konja so nam naložili tri sto težkih srebrnikov odškodnine, in ker mati in jaz nisva imeli denarja, so tudi naju zavlekli v tisto pojato in naju pretepali z gorjačami, dokler nisva nehali vpiti. Mene so hvala bogu le malo tepli, ker sem kmalu nehala vpiti in sem omedlela. Toda mater, ki ni niti zaječala, so dolgo tepli in pri tem so se ji gajdamaki še rogali. Tako so jo stepli, da ne more več delati. In zdaj hodi z beraško torbo naokoli in prosi pri ljudeh, da bi ji dali kar koli vbogajme. Pa ji nobeden ničesar ne da, ker ljudje sami nimajo kaj jesti. Tkačenkovo Sonjo pa moži oče z vlastelinom Klembovskim.»

Semjonu se je zmračilo pred očmi.

«Saj! Ali je Sonja sama privedla?»

«Ne. Oče jo sili. Zaprl jo je v klet in jo drži tam že drugi teden. Minulo noč sem se naskrivaj splazila na Tkačenkovo dvorišče in se s Sonjo pogovarjala pri zaprtih vratih. Sirota je za vrati grozno jokala in rekla: «V imenu božjem, Frosička, steci k Semjonu, poišči ga, kjer koli je, in mu sporoči, da naju hočejo zlodji ločiti. Povej mu, da on morebiti že ne misli več name, a jaz pa zaradi njega nobeno noč ne spim, venomer mislim samo nanj in le vanj zaupam, da me bo rešil. Le še to mu reci: naj pohiti!»

«Kdaj bo poroka?»

«Vprav drevi ju bodo poročili v naši cerkvi.»

«To bomo videli!» je vzkliknil Semjon in se naglo zasukal, namenjen, da steče k poveljniku. Pa je brž zagledal njega samega in ves štab in vse borce, ki so molče stali naokoli.

«Tovariš komandir in tovariši borci, ali ste slišali vse to?»

«Slišali.»

«In če ste čuli, zakaj se potemtakem še obotavljate, zakaj ne zajezdite konj? Tovariš komandir Zinovij Petrovič, poveljuj!»

«Ne, Semjon, brez povelja gubernijskega revolucijskega komiteja in brez topništva ne smem z oddelkom na pot. Kajti oddelek ne pripada samo tebi in meni, marveč vsemu delovnemu ljudstvu in predvsem sovjetski oblasti. Takšna je pač vojaška disciplina. To moraš ti, Kotko, ki si star vojak, sam najbolje vedeti.»

«Se torej pravi, da mora moja sreča zaradi vojne discipline po zlu.»

«Ne, Semjon, za svojo srečo se bojuj sam! Vzemi iz naše zaloge voz po mili volji, izberi magari najboljši par konj, namesti strojnico s strelivom in zbogom! Temu ne bom nasprotoval.»

TU PA TAM...

VEŽBANJE JE VSEKAKOR KORISTNO — *Tržaški titofašisti se hočejo ob proslavi rojstnega dneva njihovega beograjskega «gazde» Titlerja na vsak način dobro «izkazati». Da bi na čim bolj otipljiv način dokazali vso svojo hvaležnost za miljončke, s katerimi jih Titler prav dobro zalaga, so mu poslali iz Trsta posebno štafeto, ki mu je ponesla «najprisrčnejše izraze hvaležnosti». Čeprav se je «Primorski» o tej štafeti razpisal na dolgo in široko, je ni nihče od tržačanov sploh opazil. Vendar pa pišejo titofašisti, da je nesla pozdrave «tržaškega demokratičnega prebivalstva». Kdo pa je to demokratično prebivalstvo? To so pač vedno eni in isti mastno plačani «rokomavharji», ki se redijo ob žuljih in znoju izmozganega jugoslovanskega naroda. Samo toki lahko pošiljajo «čestitke» beograjskemu trinogu, ki je v resnici skrben «pater familias» pravcate črede teh «mangia pane a tradimento». Ne dvomimo, da mu titovski plačani aktivisti res «iz vsega srca» želijo še dolgo življenje. Dokler je denarja, avtomobilov in razkošnih vil v izobilju, do takrat je pač «vse luštno». Toda pregovor pravi, da ima «vsaka stvar svoj konec, le klobasa ima dva...» Ker pa Tito in njegov režim nista nikaka klobasa, drži torej tudi za titofašiste prvi del ljudskega pregovora. Ko bo njihove «stvari» konec, bomo brez dvoma prisostvovali sijajnemu teku «štafete», ki ne bo štela samo s otekačev, marveč bo to prava «sfilata» od najnižjih pa do najvišjih titofašističnih hierarhov, ki jim bodo tržaška tla kar gorela pod nogami. Seveda je vprašanje katero smer bodo ubrali. Argentina je pač najbolj priporočljivo «letovišče» za take pijavke delovnega ljudstva. Tam bodo našli prav «čedno» in jim docela primerno družčino. Razumljivo je torej, da so se tržaški titofašistični aktivisti udeležili te štafete z «velikim navdušenjem», saj je to neke vrste predhodno vežbanje za tek na dolge proge. Ko bo prišlo do poloma, ne bo več avtomobilov. Takrat bodo veljali le urni «kraki» in pa dobra pljuča.*

SAMI SI «ČESTITAJO» — *«Primorski» je začel te dni zvoniti na «ta vel'ki zvon» in velikim hruščem in truščem oznanja svojo peto obletnico «rojstva». Da bi vsa ceremonija izgledala čim bolj «svečano» so si titofašisti, kot je pač to že pri njih v navadi, zamislili pozdrave, s katerimi hočejo prikazati še onim redkim bralcem, da je to titofašistično trobilo poznano širom sveta. Prav ti pozdravi, ki jih objavlja že skoro dva tedna so dokaz njihove popolne osamljenosti. Titofašistična «Ljudska pravica», «Slovenski poročevalec» in druga časnikarska titovska bagaža iz Jugoslavije — to je vse kar lahko pokaže tržaško titofašistično glasilo. Če prištejemo še «pozdrave», ki ji je poslal iz II. v III. nadstropje pornografski «Ljudski Tednik», je slika osamljenosti titofašistov popolna. Seveda ne smejo manjkati njihove, na papirju obstoječe «organizacije». Za pozdrave teh je poskrbljeno v glavnem štabu ul. Ruggero Manna ,kjer ima vedno pri rokih svojih «35 okrajev s 84 terenti». Titofašisti «čestitajo» torej... titofašistom. Manjkajo še pozdravi «Corriere di Trieste», in zakaj pa ne, tudi «Ultime notizie» in «Giornale di Trieste». Saj je pisarija enih in drugih za las podobna, posebno ko gre za klevetanje Sovjetske zveze in hujskanje za novo vojno. Vsekakor pa ne bi smele izostati «čestitke» prodajalcev starega papirja, ki imajo s kvintali neprodane tiskane umazanije, brez dvoma še največji dobiček. Titofašistični tiskani «pravovernik» je s svojimi skrpucanimi «čestitkami» docela podoben ponočnemu pijančku, ki se je, misleč, da ima opravka s kako drugo osebo, prepiral z... lastno senco.*

SLABO SO «POGRUNTALI» — *Med tiste ljudi, ki imajo vse interese da pride do nove vojne spadajo nedvomno tudi belčki, ki se v zadnji številki svojega glasila zelo veselijo nad «uspehi» londonske konference ter si obetajo ,da bo «totalna diplomacija postavila jez proti komunizmu ,kar bo ustvarilo pogoje za začetek nove faze mednarodnega življenja, to je demokratizacije zasužnjenega sveta». Stališče belčkov je jasno kot beli dan. Za njih je «demokratizacija sveta» v tem, da pride čimprej do nove vojne, da se z atomsko bombo uniči «jez komunizma» in da zavlada nad svetom ameriška «demokracija», to je tista «demokracija», ki se še posebno odlikuje» pri vsestranskem zatiranju, obešanju in ubojstvu črncev. Po prizadevanju belčkov bi čakala nas Slovence res «sijajna» bodočnost, v kolikor bi seveda odnesli zdravo kožo. Brez dvoma bi bili deležni od zapadne «demokracije» še večjih «dobrot», kot jih uživajo kolonialni narodi. Toda «dobrot», ki jih uživajo črnci v Ameriki si naše ljudstvo prav gotovo ne želi. Zaman so torej vsi slavospevi, vabljivi klici in «pobožne» želje belčkov*

Nima dovoljenja VUJE..'

Udbovec: "Stoj! Ne smeš iz cone B! Preskrbeti si moraš prej dovoljenje VUJE!.

DELO V MESTU IN NA VASI

Začetek velike kampanje za prepoved atomske bombe

Vsi na tabor miru v Križu da ustavimo roko vojnim hujskačem

Križani pripravljajo udeležencem tabora vesela presenečenja in razvedrila Mladinsko naselje, pevski zbori, kriški orkester in prijetni gozdni hlad zagotavljajo vsakemu udeležencu prijetno in zdravo zabavo

Jutri bo v Križu veliko majsko zborovanje miru.

V Križu, prijazni kraški vasici bo lahko našel vsakdo na ta dan prijeten oddih od tedenskega dela in naporov, prijeten oddih v hladu senčnih gozdov v okolici vasi. Sveži zrak bo dal novega zdravja vsakemu Tržačanu, ki ga je vročina in sopara mesta izčrpala, da mu je naravnost potrebno dobro prezračenje pljuč in vsega organizma.

Marljivi Križani so pa poskrbeli tudi s svoje strani, da bo vsak udeleženec majskega tabora miru našel vsa mogoča vesela presenečenja. Komur gre v slast dobra kapljica, bo lahko izbiral med najrazličnejšimi dobrimi vini: na pretek bo piva, kruhkov, raznega peciva, a tudi razne krajevne specialitete.

Tudi naši malčki bodo doživeli lepa presenečenja. Širijo se celo govorice, da je organizirano celo «otroško naselje», nekakšna republika mladih državljanov. Tudi tukaj bodo prodajali po zmernih cenah razne pijače in jedače za otroke. Prebivalci tega «otroškega naselja» bodo sila aktivni in preskrbeli izletnikom, ki bodo prišli v Križ, veliko zabave in razvedrila.

Za lepši uspeh majskega tabora miru v Križu bodo poskrbeli tudi pevski zbori, orchester in godba iz Križa. Vse do polnoči pa bo trajal ples. Potrebno ni niti, da omenjamo, da bo za prihod in odhod izletnikov na razpolago veliko število avtobusov in vlakov. Tudi poti od postaje in nazaj ne bo mogoče zlepa zgrešiti, ker so Križani poskrbeli za veliko število kažipotov.

Majsko zborovanje miru v Križu pa ima velik pomen, ker predstavlja izhodišče in začetek velike kampanje za prepoved atomske bombe in preprečitev novega svetovnega klanja. Na tem zborovanju se bodo združili vsi brez ozira na politična prepričanja, da proglasijo jasno in glasno, da smatrajo vlado, ki bo prva uporabila atomsko bombo kot vojnega zločinca in bodo tudi njeni odgovorni ljudje kaznovani kot nacistični vojni zločinci v Nuerembergu. To zborovanje bo resno opozorilo vsem vojnim hujskačem, da bi pomenila nova vojna njihov konec!

x x x

Na majski tabor miru, ki bo jutri v Križu vabimo tudi matere z otroki, kjer bo obenem praznovanje Mednarodnega praznika otrok.

Danes ob 20.30 bo v Gropadi, v gostilni Milkovič množični sestanek, na katerem bo govoril tov. Gombač.

Vaščani so vabljeni, da se sestanka polnoštevilno udeležejo.

SALEŽ

Zločinska izkoriščevalska politika krajevnih titovcev

29. marca je umrl v Ljubljani saleški vaščan tov. Grilanc Just. Žalostno vest je Grilančeva žena sporočila sorodnikom v Salež. Ti so takoj vložili prošnjo za dovoljenje pri tukajšnji jugoslovanski delegaciji. Po številnih sitnostih sta tako dobila Furlan Franc in Marija dovoljenje ter odpotovala v Ljubljano. A že na bloku v Sežani so jih civilni agenti UDBE pobrali z vlaka, jima prevrgli vso prtljago ter izjavili, da ne moreta v Ljubljano, ker da ni dovoljenje v redu.

Udbovski agenti so tudi odbili, da bi poslala živež, ki sta ga imela s seboj na naslov žene pokojnega Grilanc Justa. Ob spremstvu jugoslovanske policije sta se morala vrniti takoj na Opčine. Naslednjega dne pa se je dodala tov. Marija Furlan na jugoslovansko delegacijo, da bi razčistila zadevo potnega dovoljenja. Tam so ji odgovorili, da je bilo dovoljenje v redu, toda vaščani, da so telefonirali na blok, naj se jima ne dovoli prehod.

Da je bilo resnično je potrdil Babičev agent v Saležu, Milič Josip. stanujoč v Saležu št. 16. On je pretekli četrtek izjavil v Koludrovici, v prisotnosti drugih oseb, da so oni vedeli, da oba Furlanova ne bosta šla v Ljubljano, a da so poslali telegram na sežanski blok zato, da bi jim «požrli», kakih 10.000 lir.

K omenjenim dejstvom ni potreben nikak komentar. Omenimo naj samo, da je bil Furlan Franc partizan in kot tak dvakrat ranjen. Čeprav je invalid pa mu titovska Jugoslavija ne izplačuje nikake invalidnine. Nasprotno domači titovski agenti gledajo, kako bi mu «požrli» 10.000 lir.

Priznani narodni izdajalci v obrambi titovske politike v šolah

Ko smo v zadnji tevilki opozorili dve titovski učiteljici eno iz šole na Katinari, eno pa iz šole pri Sv. Ani, naj prenehata z uvajanjem titovske politike v šoli in s politično pristranostjo, smo postopali na želio in zahtevo staršev. Nismo objavili imen obeh učiteljic, ker smo prepričani, da jim bo resno opozorilo zadoščalo. Iz naknadnih informacij smo pa zvedeli, da so starši z našim člankom zadovoljni, ker se nadejajo, da bosta obe učiteljici tako prišli k pameti.

V ponedeljek pa se je oglasil «Primorski dnevnik» s člankom «Od odpadništva do izdajstva je kratka pot». Smešno je, da nam titovski pisuni očitajo izdajstvo za omenjeni članek. Naravnost absurdno pa je, da nam poskuša očitati narodno izdajstvo glasilo priznanih imperialističnih agentov in provokatorjev, kot je «Primorski dnevnik». Za «narodnega» prvoboritelja se postavlja list, v katerega piše (tudi ta članek je najbrž njegov, spozna se po stilu) priznani četnik in torej narodni izdajalec, Drago Pahor. Za narodno prvoboritelje se postavljajo ljudje, ki hočejo napraviti iz naših bratskih narodov kolonialne sužnje angloameriških imperialistov in so preplavili Jugoslavijo z morjem krvi.

Slovensko ljudstvo na našem ozemlju ve dobro in je tudi v zadnjih volitvah razsodilo, katera je stranka slovenskega naroda. «Delo» je pa njegovo glasilo prav zato, ker se bori za osvoboditev jugoslovanskih narodov izpod fašističnega suženjstva in proti Pahorjem in drugim udbovsko-gestapovskim agentom, ker zastopa vedno in povsod interese Slovencev.

LJUDSKI ODER - TRST

Danes, 27. maja 1950 ob 20. uri na prostem v **DOLINI**

V soboto, 3. junija ob 20. uri in nedeljo, 4. junija ob 17. uri na **OPČINAH** v Prosvetnem domu.

Cvrček ob ognjišču

Zabavna komorna komedija Charlesa Dickensa

Režiser JUSTO KOŠUTA

CENE VSTOPNICAM:

Sedeži	lir 150
Stojišča	lir 100
Otroci	lir 50

SOŽALJE

Ob smrti matere tov. Stefančič Evgenija izreka sekcija KP Ricmanje, skupno z vsemi ostalimi demokratičnimi organizacijami težko prizadetemu tovarišu sožalje.

Sožalju se pridružuje uredništvo «Dela».

Naši otroci ne bodo odjedali bornega kruha jugoslovanski mladini

Proti vsem špekulacijam z otroškimi kolonijami

Italijanska vlada in VU sta nakazali predsedstvu cone 65 milijonov lir za organiziranje počitniških kolonij za otroke iz STO-ja. V načrtu je torej, da bo letovalo v teh kolonijah 9.000 otrok. Sestavljen je poseben odbor, ki bo nadziral in vsestransko vodil omenjene kolonije. Seveda je predsedstvo cone samovoljino vključilo v ta odbor le predstavnike italijanskih nacionalističnih organizacij ter zastopnike papeške komisije.

Zaradi takega samovoljnega in pristranskega postopka so komunistični svetovalci tržaške občine odločno protestirali pri predsedstvu cone.

Vse čvekanje o «raznarodovalnih kolonijah» s katerim polni «Primorski dnevnik» vsak dan svoje strani, je popolnoma neutemeljeno, kajti otroka je nemogoče «raznaroditi» v teku ene izmene v kolonij. Mislimo, da o se tem trdno prepričani tudi uredniki Pr. dn., ki pišejo take bedastoče, kakor tudi tisti, ki organizirajo kolonije v Jugoslaviji na škodo tamkajšnjih otrok, ki so v številnih primerih mnogo bolj potrebni okrepčila, kot pa tržaški otroci. To so lahko prepričani temboli. ker so pretekla leta zahajali v njihove kolonije številni italijanski otroci — in dasi je bil znaten raznarodovalen pritisk s strani raznih vodstev — je bil vendar brez zaželjenega uspeha.

Mi vztrajamo na stališču, da je prej navedena vsota namenjena otrokom STO ne glede na njihovo narodno pripadnost ter bi bilo nepravilno, če bi se slovenski otroci ne poslužili ugodne prilike. To pa tembolj, ker smo načelno proti pošiljanju otrok v jugoslovanske kolonije, ker vemo da živi na stotisoče jugoslovanskih otrok v največjem pomanjkanju in bedi. To smo trdili prejšnja leta in to trdimo tudi letos!

Vztrajali bomo v zahtevi, da se pri upravljanju počitniških kolonij odredijo za slovenske otroke, slovenski vzgojitelji. Ne bomo dovolili, da bi kierofašistične stranke izvajale z našimi otroki svojo protiljudsko politično propagando.

Ponovno vabimo vse starše, ki nameravajo poslati svoje malčke v kolonije, da jih pravočasno vpišejo pri šolskih upraviteljstvih.

Udeležimo se vsi

ZABAVNEGA VEČERA S PLESOM

ki ga organizira

«IL LAVORATORE»

danes 27 t. m. od 20. do 4 ure v dvorani DSZ (U S O), ul. Conti 11

Na sporedu so razne šaljive točke in presenečenja.

S številno udeležbo bomo podprli naš demokratični tisk.

TEDENSKI SINDIKALNI PREGLED

Ofenziva proti delavskemu razredu z izselitvijo ES in odpusti delavcev

Stanje v kemični in petrolejski industriji - Spori v ILVI - Odpusti v tovarni testenin

Že v preteklem sindikalnem pregledu smo poročali, da so tukajšnje oblasti odredile, da odvzamejo Zvezi ES dosedanji sedež v ulici Imbiani. Brez dvoma je bil poglavitni cilj oblasti ta, da izženejo iz središča mesta edino razredno delavsko organizacijo. Verjetno je marsikoga v oči bodla delavska zastava!

—::—

Pretekli teden je bil redni letni kongres Zveze delavcev kemične in petrolejske industrije. Il poročila, ki ga je na tem kongresu podal tajnik zveze tov. Levi povzemamo v glavnem naslednje:

Tudi pri nas v Trstu doživljamo že vidne posledice Marshallovega načrta. Krajevna kemična industrija dela z zmanjšano zmogljivostjio. Tovarna Gaslini je n. pr. svojčas imela zaposlenih 800 delavcev, danes jih ima le še 200. Slično nazadovanje se dogaja tudi v tovarni mila in v drugih kemičnih tvornicah. Danes je, v primeru s predvojno dobo zaposlenih le 50 odst. delo moči.

—::—

Pred nekaj dnevi so začeli popravljati neko topilno peč v škedenjski livarni ILVA. Ob tej priliki je vostvo poslalo samovoljno 70 delavcev «na letni dopust». Zaradi tega je nastalo med njimi veliko nezadovoljstvo. Tovarniški odbor je sklical v torek sestanek vseh delavcev, toda vodstvo tovarne je ob tej priliki zabranilo sindikalnim prestavnikom vstop v tovarno. (Vse v znamenju demokracije!) Kljub temu pa se je sestanek vršil in na njem je bila sprejeta resolucija s katero zahtevajo delavci, naj vodstvo spremeni svoj krivični ukrep napram 70 prizadetim delavcem, kakor tudi, da jim izplača odškodnino za obleko, kot je bilo sklenjeno že leta 1947. Po sestanku, kakor tudi naslednji dan se je tovarniški odbor sestal s tovarniškim vodstvom. Na tem sestanku je prišlo do delnega sporazuma glede 70. delavcev, ki so bili poslani na dopust. Iz sporazuma je razvidno, da bo vodstvo štelo delavcem le tri dni na račun letnega dopusta za dva dni pa jim bo izplačalo redno dnevnico.

—::—

V sredo je vodstvo tvornice testenin «Pastificio Triestino» odpustilo z dela 10 delovnih moči. Odpust opravičuje z izgovorom, da je veliko pomanjkanje dela in naročil. Torej tudi to v znamenju Marshallovega načrta.

Selitev ES v ul. Montfort

Zveza malih posestnikov občinskih nameščencev, ki ga vodi tov. Grbec, ter strokovne sindikalne zveze mizarjev ES, kemikov, prometa, gledališki, javna dela, tekstil, peki ter industrijske in prehrambene stroke, so se dne 25. t. m. preselili iz ul. Imbriani 5, I. v ul. Monfort št. 3. pritličje.

S 1. junijem pa bo v ul. Imbriani 5 popolnoma nehalo vsako delovanje.

Članek tov. Vidalija v glasilu I. U.

Izšla je 19 številka časopisa ZA TRAJEN MIR, ZA LJUDSKO DEMOKRACIJO

Med drugim čitajte:

1) *Nauki druge svetovne vojne in borba za mir.*
2) *Stotine milijonov podpisov za resolucijo Svetovnega odbora partizanov miru.*
3) *Izdajstvo voditeljev nemške socialdemokratske stranke.*
4) *Borba francoskih komunistov za prepoved atomskega orožja.*
5) *Tržaški delavci se borijo proti napadalnim manevrom anglo - ameriških imperialistov in proti titovskim provokacijam.*

Članek je spisal tov. Vidali.

V članku poda tov. Vidali jasno sliko junaške borbe, ki jo vodijo v zelo težkem položaju tržaški delavci proti imperializmu in proti titovski kliki, zavezniki demokristjanov.

Opozorilo Zveze političnih preganjancev

Zveza bivših političnih preganjancev naznanja:

Vsi deportiranci v Nemcij, ki so vložili prošnjo za plačevanje vojnih odškodnin, so naprošeni, da se zglasijo na sedežu, Trg Ponterosso 6. v najkrajšem času, da podpišejo pooblastilo za izvedbo nadaljnih korakov pri Zakladnem ministrstvu v Rimu.

Aktivnost starih članov v Delavskih zadrugah

V kratkem bo potekel rok za štetje članov Delavskih zadrug. Štetje je vzbudilo veliko število posebno starejših zadrugarjev iz neaktivnosti in zainteresiralo tudi mnoge mlade zadrugarje za največjo zadružno ustanovo našega mesta. V številnih okrajih so stopili stari zadrugarji v stik z vsemi ostalimi, da bi pokrenili med zadrugarji gibanje za obnovo in ponovni procvit Delavskih zadrug.

Povsod prepričujejo stari zadrugarji aktivno mlade, naj podpišejo obrazce, ki jih je razdelilo dosedanje vodstvo zadrug v svrho štetja. Ponekod zavira štetje članov dejstvo, da nima zadruga potrebnih obrazcev, a drugod zahtevajo nekateri poslovodje zadruge izplačanje celotne članarine 500 lir! Mnogi zadrugarji govore o sabotaži, ki jo je treba v kali zatreti. Smatramo, da mora vodstvo zadrug odločno posredovati in olajšati članom izpolnitev vseh formalnosti za vpis.

Odkritje spomenika padlim partizanom v Barkovljah

Že takoj po osvoboditvi je barkovljansko ljudstvo sklenilo, da se oddolži dostojno spominu svojih padlih borcev z zgraditvijo spomenika, ki naj bi tudi poznejšim rodovom pričal o junaški žrtvi borcev za svobodo ter jim bil tudi stalen opomin sužnenske preteklosti.

V ta namen je bil sestavljen odbor za postavitev spomenika padlim, ki je po številnih in vsestranskih oviran končno dovršil zadano nalogo. V skupni grobnici, ki je bila zgrajena takoj po osvoboditvi, počiva 8 padlih partizanov, medtem pa vsled obstoječih razmer ni odboru dosedaj uspelo pripeljati ostalih 8 barkovljanskih padlih partizanov v rojstni kraj.

Barkovljani se pripravljajo na množično udeležbo od priliki odkritja spomenika, ki bo v nedeljo, 4. junija ob 10. uri dopoldne na domačem pokopališču. Spored proslave bomo objavili v naslednji čevilki našega lista.

Priprave na kongres ASIZŽ

25. in 26. junija t.l. bo v Trstu kongres ASIZŽ, ki bo obenem velika manifestacija žena v borbi za mir v svetu. Na kongresu bodo žene pregledale in pretehtale delo, ki so ga opravile po ustanovnem kongresu. Brez dvoma je pot, ki so jo prehodile naše žene od ustanovnega kongresa do danes, težavna in polna ovir, toda morda ravno zato je bila poplačana z lepimi sadovi. V tem obdobju je prišlo zlasti do tesnega zbližanja z organizacijami demokratičnih žena iz drugih dežel ter do dejanskega izraza prave mednarodne solidarnosti.

Poglavitni cilj ASIZŽ je mir v svetu, zato je vse delo, ki ga opravljajo žene med množicami osredotočeno prav v borbi za ohranitev miru. Tržaške žene se borijo proti razkosanju STO, ker vedo, da bi to dalo povod za nove spopade, ki bi izzivali novo klanje in prelivanje krvi.

Preko 100 milijonov lir kredita invalidnine in pokojnine pa čakajo

Titovski agenti na našem ozemlju poskušajo često odstraniti krivdo za neizplačane invalidnine in pokojnine z izgovorom, da zavira ZVU zamenjavo denarja.

V tem pogledu so se Enotni sindikati informirali na Uradu za delo. Ta je stopil v stik z odsekom za finance in z odsekom za socialno skrbstvo ter dobil odgovor, da ima Jugoslavija 75 milijonov, cona B STO, ki jo upravlja VUJA, pa 45 milijonov lir kredita na račun kliringa. Ti podatki veljajo za 31. marec 1950.

To pomeni, da je Vojaška uprava naše cone dala jugoslovanskim oblastem preko 100 milijonov kredita v lirah. Jugoslovanske oblasti so imele in imajo več kot dovolj denarja za izplačilo invalidom in svojcem padlih iz narodno osvobodilne vojne. Denar, ki so ga prejele jugoslovanske oblasti od anglo-ameriške vojaške uprave za klirinški promet, je med drugim tudi za invalide in svojce padlih. Razni titovski glavarji seveda žrejo težke milijone in seveda ni denarja za tiste, ki so vse žrtvovali v NOB. Titovsko obnašanje v vprašanju invalidov in svojcev padlih dokazuje njihovo sovraštvo do teh ljudi in torej gestapovsko poreklo titovskih agentov.

Titovci in CP so iskali tov. D'Esteja

Se predno je naš tisk objavil vest, da se je tov Bruno D'Este rešil iz titovskih kremplјev s pomočjo istrskega ljudstva in nekaterih poštenih titovcev, smo morali ugotoviti, da ga ne išče aktivno samo UDBA v coni B, nego tudi tukajšnja policija. Pri sorodnikih so spraševali kje se nahaja. Ustavljali na blokih ljudi z imenom D'Este itd. Pozivamo tiste lahkoverne ljudi, ki se nasedajo titovskim agentom, da pomislijo, če je slučajna ta skladnost titovske in aglo-ameriške policije.

Če teden dni stavkajo delavci za uresničenje pravičnih zahtev

"CAVA ROMANA" V NABREŽINI

Že nad teden dni se nadaljuje stavka 53 delavcev kamnoloma «Cave Romane». Do stavke je prišlo zaradi tega, ker uprava kamnoloma ni že dalj časa redno izplačevala prejemke delavcev, tako da v zadnjem času delavci sploh niso prejemali svojih mezd. Uprava kamnoloma oz. lastnik Sonzogno je v precejšnjem zastanku plačevanja zaostalih prejemkov, tako da dolguje nekaterim delavcev tudi nad 50 tisoč lir. Ker vemo, da so delavske plače že itak nizke, je jasno, da delavci, ki so po večini družinski očetje ne morejo delati brez. da bi jih gospodar plačal.

Ker med upravo in delavci ni prišlo do nobenega zaključka, je vso zadelo prevzela Zveza enotnih sindikatov ter jo izročila v čimprejšnjo rešitev Uradu za delo, advokatu Levitusu. Advokat Levitus je zelo resno sicer obljubil, da se bo o zadevi pozanimal ter da bo v najkrajšem času ugodno rešena. Ker je ostalo le pri obljubah, je končno zadevo predal Vojaški upravi.

Stavkajoči delavci se niso zadovoljili le s tistim predujmom, ki so ga dobili pred dnevi, temveč nadaljujejo stavko enotni, dokler ne bo delodajalec poravnal svojega dolga. Delavci in njih družine se sedaj nahajajo v še bolj kritičnem položaju, ker je tudi z rednim plačevanjem težko preživljati družino. Oni se zavedajo, da je le z enotno borbo mogoče prisiliti delodajalca h kapitulaciji.

Zveza enotnih sindikatov bo sklicala za jutri širše zborovanje vseh prizadetih delavcev, kateri zahtevajo, da se spor nemudoma reši, saj je stanje delavcev že itak zaradi neurednega izplačevanja mezd.

Šport

Preteklo nedeljo je trikratni sodnikov zvižg naznanil konec letošnjega prvenstva tržaškega ozemlja. Tokrat je uspelo si pridobiti naslov prvaka, moštvu iz rdečih Milj, moštvu ki nosi slavno ime Frausina. Vsi drugi so morali kloniti pred njegovimi napadi in so zaman iskali uspeha pre dobro zastraženimi vrati miljske čete.

Ne smemo pa pozabiti na ostale; Costalunga, ki je imela lansko leto precejšnjo smolo, se je letos dobro izkazala in si osvojila drugo mesto.

Na šesto mesto se je usidrala Nabrežina. Od škedenjskega moštva, ki je bilo prejšnja leta na prvih mestih, smo več pričakovali. Ne smemo pa pozabiti, da so Škedenjci imeli res veliko smolo, ki je popustila šele proti koncu prvenstva tako, da so še precej zadovoljni s svojim sedmim mestov.

Zgodba o društvu Primorje P.K. je pa žalostna. Moštvo je sicer s polno paro zasledovalo bežečega Frausina, a ga je ustavilo ponesrečeno postopanje sodnika in privedlo do tega, da je izstopilo iz prvenstva. Upamo pa, da bomo prihodnje leto spet videli naše prijatelje s Proseka in Kontovela na športnih igriščih, kjer se bodo prav gotovo dobro «odrezali».

PRVENSTVO CONE

Program tekem za nedeljo 28. t. m.

Kolonja - Primorje DZ, igrišče v Trebčah ob 10. uri; Magdalena B - Redivo K., v Boljuncu ob 10; Ponianini erranti - Greta, v Trebčah ob 14; Partizani - Sv. Aloj., v Boljuncu ob 16; Trebče - Nabrežina B, v Trebčah ob 16.

Ob 14. pa se bo na igrišču v Boljunca odigrala prijateljska tekma med moštvi: Corisli - Skoljet.

KOSARKA

Nedelja, 28. t. m.

Na igrišču DSZ se bo odigrala tekma med Tovarno strojev in Sv. Alojziem. Tekma, ki bo pričela ob 9.30 bo veljavna za prvenstvo STO. Za consko prvenstvo pa se bosta od 8. uri srečali moštvi Skednja in Sv. Marka.

V ponedeljek, 29. t. m. se bosta srečali za prvenstvo tržaškega ozemlja ob 20. ECA in Arsenal, ob 21,30 Magdalena in DSZ.

V petek bomo na igrišču DSZ spet videli moštvo ECA, ki bo igralo proti Tovarni strojev ob 20. uri za Prvenstvo STO.

Ob 21,15 bomo pa prisostvovali srečanju med conskima moštvima Partizanov in krožka Rinaldi.

BALINCANJE

Program tekem za nedeljo 28. t. m.

I. SKUPINA: igrišče Ex Paradiso ob 14.30 Dugolin B - Arzenal B; igrišče Mezgec ob 16. Mezgec B - Barkovlje; igrišče Mario ob 16. Acegat A - Nardin; igrišče Giardinetto od 16. Giardinetto B - Costalunga; igrišče Amecana ob 16. Americana B - Baldi A.

Počiva Bellavista A.

II. SKUPINA: igrišče Vespucci ob 16. Vespucci A - Col Roncheto; igrišče Baldi ob 16. Baldi B - Pečar A igrišče Pavan ob 16. MM. GG. - Americana A; igrišče Bellavista ob 16. Bellavista B - Corsi B; igrišče v Nabrežini ob 15. Nabrežina - Dugolin A.

Počiva Mezgec A.

III. SKUPINA: igrišče Ex Paradiso ob 16.30 Sv. Mark B - Prosek; igrišče Kačun ob 16. Esso Club - Tirolese B; igrišče Pin ob 16. Magdalena - Floricoltore; igrišče Bellaveduta ob 16. Sv. Alojz A - Potok; igrišče Roncheto ob 16. Postelegrafonici - Vespucci B.

Počiva: Ponzianini liberi.

IV. SKUPINA: igrišče Nardin ob 16. Ravasini Sv. Ana - Giardinetto A; igrišče Corsi ob 16. Corsi A - Sv. Alojz B; igrišče v Bazovici ob 15. Bazovica - Sv. Mark A; igrišče Tirolese ob 16.30 Arzenal A - Sv. Ivan; igrišče Tirolese ob 14,30. Tirolese A - Acegat B.

Počiva: Pečar B.

Ljudska prosveta

27. maja t. l. bo v Sempolaju na sedežu PD «Zarja v svobodi» pradaval tov. Bidovec o zgodovini Slovencev.

27. maja t. l. bo v Slivnem kulturni večer s kratkim predavanjem. Nastopili bodo: dramska družina iz Nabrežine z enodejanko «Čudež v puščavi» in harmonikaši iz Križa pri Trstu.

Moški pevski zbor iz Saleža-Zgonika in Malega Repna pod vodstvom tov. Miliča je napravil v nedeljo 21. t. m. izlet v Cerovlje, Sesljan in Križ kjer so jim, posebno v Sesljanu in Križu poslušalci navdušeno ploskali.

V PD «Raubar» na Greti ul. Cisternone 22 bo v sredo 31. t. m. redni občni zbor. Člani pr. dr. K. Raubar so vabljeni, da se gotovo udeleže, ker bodo volitve novega odbora.

V Skednju je v nedeljo popoldne priredilo prosv. društvo vrtno veselico pri kateri je nastopil tudi domači pevski zbor. Po programu je sledilo ljudsko rajanje, ki je trajalo pozno v noč. Občinstvo, ki je napolnilo veselični prostor, se je prijetno zabavalo.

PD «Rdeča zvezda» s pevskim zborom in Saleža organizira v nedeljo 28. t. m. izlet na Belopeška jezera. Izleta se udeleži preko 100 članov.

1. junija t. l. gostuje v P. D. «Škamperle» pri Sv. Ivanu P. D. «Vesna» iz Križa s svojim bogatim kulturnim sporedom. Pevski zbor, pevski duet, orkester in enodejanka «Na kriški osmici». Vabljeni vsi!

V nedeljo, 28. t. m. se poročita v Dolini tov. Strajn Dori in Slavec Bernard. Omenjena tovariša sta vsestransko aktivna v demokratičnem pokretu, prav posebno pa v dramskem odseku krajevnega prosvetnega društva. Celica KP Doline in dramska skupina izrekata novoporočencema prisrčne čestitke ter jima želita obilo sreče v zakonskem stanu.

Proslava talcev na Proseku

V nedeljo ob 9.30 bo na Proseku proslava obletnice padlih talcev. Vabimo prebivalstvo in vse demokratične organizacije, da se udeležijo te proslave, ter se s tem oddolžijo spominu žrtev zadnje vojne.

TEDENSKI KOLEDARČEK

Sobota 27 Magdalena.
Nedelja 28 Binkošti.
Ponedeljek 29 Binkoštni poned.
Torek 30 Marija Magd.
Sreda 31 Angela Mer. (Ščip ob 13.43 min.)
Četrtek 1 junij Feliks.
Petek 2 Erazem.
(Povprečna dolžina dneva 15.30 min.).

Zgodovinski dnevi:

27. 1926 je umrl v Tomaju na Krasu slovenski pesnik Srečko Kosovel.
28. 1651 se je rodil v Ljubljani zgodovinar Iv. Vajkard Valvazor.
28. 1830 se je rodil slovenski pisatelj Janez Trdina.
30. 7876 se je rodil hrvatski pesnik Vladimir Nazor.

RADIO

TRST II.
Val. dol. 343,9

SOBOTA: 13.40 Priljubljeni samospevi; 18.15 Glasbene slike; 18.30 Oddaja za najmlajše: Zlatorog; 20.30 Program ski periskop; 21 Sobotni večer; 22 Večerni koncert; 22.45 Priljubljeni valčki.

NEDELJA: 9 Kmetijska oddaja; 11.30 Aktualnosti; 13 Glasba po željah; 19 Pogovor z ženo; 21 Z domače knjižne police; 21.40 Priljubljene simfonične skladbe.

PONTDELJEK: 13 Pesmi raznih narodov; 19 Evropski obnovitveni načrt; 20.10 Samospevi; 21 Beethoven: Koncert za klavir št. 2; 22.15 Zabavna in plesna glasba.

TOREK: 13 Glasba po željah; 19 Mamica pripoveduje; 20 Vokalni koncert baritonista Marjana Kosa; 21 Vzori mladini: Od naselitve Slovenov do kralja Sama; 21.30 Wieniawski: Koncert za violino št. 2 v c-molu.

SREDA: 13 Popoldanska glasba; 19 Zdravniški vedež; 20.10 Vokalni kvartet «Veseli bratci»; 21.30 Haydn: Koncert v D-duru za čelo in orkester; 22.45 Nočne plošče.

ČETRTEK: 13 Slovenske narodne pesmi izvaja pevski duet, na harmoniko spremlja Marij Sancin; 18.15 Glasbeno predavanje; 19 Slovenščina za Slovence; 21 Radijski oder: Guido Cantini: «Klatež», veseloigra v 3 dej. nato Večerni koncert.

PETEK: 13 Glasba po željah; 18.40 Schrammel kvintet; 20 Slovanski rasmospevi; 20.30 Tržaški kulturni razgledi; 21 Mojstri besede; 22 Čajkovski: Simfonija št. 2 v c-molu.

Za vse izraze sožalja, udeležbo pri pogrebu in darovano cvetje ob smrti moje matere, se vsem iskreno zahvaljujem.

DRAGO CERGOL

Odgov. urednik DUŠAN KODRIČ
Založništvo «DELA»
Tiska Tip. Adriatica - Rismondo 14
Dovoljenje A. I. S.

KMETIJSKA nabavljalna in prodajna zadruga v Trstu

Upravni svet Kmetijske nabavljalne in prodajne zadruge obvešča vse člane, da bo v soboto 3. junija ob 18. uri v prvem sklicanju odnosno v nedeljo 4. junija ob 9. uri v drugem sklicanju, v dvorani prosvetnega društva «Kraljič» (ki je bila iz vljudnosti dana na razpolago)

redni in izredni občni zbor zadruge

z naslednjim dnevnim redom:

1. Izvolitev predsednika in 2 skrtinatorjev.
2. Sprememba statuta in njegova odobritev.
3. Poročilo upravnega sveta in nadzorništva, diskusija in odobritev.
4. Odobritev proračuna iz l. 1949.
5. Izvolitev novih članov v odbor.
6. Razno.

Upravni svet vabi člane, da se udeležijo drugega sklicanja, ki je napovedano za nedeljo 4. junija, ker prvo sklicanje verjetno ne bo sklepčno.

BOLEČE NOGE

izbokle kosti, široka ali ploska stopala

Obrnite se V UL. GIULIA 24 - ČEVLJARNA FUMO

Posebni čevlji za vas!

Trgovina s čevlji TREVISANI

čevlji in sandali za moške, ženske in otroke

Najnovejši vzorci za birmo

Trst, ul. Vasari 10

URE Za birmo dobite v največji izbiri in po najnižjih cenah pri-ex **NORDIO, ul. Roma 19.** - Kupujem zlato, srebro in dragulje

NECCHI novi model BU

za vezenje, krpanje, obšivanje lukenj, pripike, šitje gumbov, čipke. Vsa cikcakaste šive. dela se izvršujejo brez okvirja. Pouki za vezenje brezplačno. ŠIVALNI STROJI na industrijski tok za čevljarje in krojače. PRODAJA NADOMESTNIH DELOV. RADIOAPARATI najboljših znamk pri

TULLIO

NA OBROKE

TRST - ul. Battisti 12 - tel. 65-33 - TRŽIČ - Corso del Popolo 28